Del. a

SERMONS for SCHOOLS, consisting of ONE FOR EVERY SUNDAY in the Year, and FOUR FOR THE GREAT HOLIDAYS; selected and abridged for the Use of Seminaries of Education, from *Blair, Horne, Gisborne, Jortin, Seed, Paley, Porteus, Zollikofer, Enfield, Tillotson, Clarke,* &c. &c. By the Rev. S. BARROW, 2d edit Price 7s. Bound.

AN ABRIDGMENT of UNIVERSAL HISTORY. Adapted to the Use of FAMILIES and SCHOOLS, with appropriate Questions at the End of each Section. By the Rev. H. I. KNAPP, A. M. In One Volume, 12mo. Third Edition, Price 5s. Bound.

FIRST LESSONS in ENGLISH GRAMMAR, adapted to the Capacities of Children from Six to Ten Years old. Designed as an Introduction to the Abridgment of Murray's Grammar, 5th edit. 9d. Sewed.

An ENGLISH VOCABULARY, in which the Words are arranged indiscriminately; designed as a Sequel to the Scholar's Spelling-Assistant, for the Purpose of grounding young Persons more effectually in Spelling and Pronunciation; to which are added, Miscellanies, on the most useful and interesting Subjects. By THOMAS CARPENTER, In 12mo. Price 2s. Bound.

The ART of EXTEMPORE PUBLIC SPEAKING, including a Course of Discipline for obtaining the faculties of Discrimination, Arrangement, and Oral Discussion: designed for the Use of Schools, and Self-Instruction. By JOHN RIPPINGHAM. 2d edit. in 12mo. Price 6s. Boards.

CLEF, ou THEMES TRADUITS de la GRAMMAIRE de NICOLAS HAMEL, d'apres l'Edition stéréotype, in 12mo. price 3s. bound.

INTRODUCTORY LATIN EXERCISES to those of CLARKE, ELLIS, and TURNER; designed for the younger Classes of Learners, by N. HOWARD, author of the Greek and Latin Vocabulary, in 12mo. price 2s. 6d. bound.

RULES for PRONOUNCING and READING the FRENCH LANGUAGE. By the Rev. ISRAEL WORSLEY, in 12mo. price 2s bound.

A FRENCH DELECTUS; or SENTENCES and PASSAGES, from the most esteemed French authors, designed to facilitate a knowledge of the French tongue. By the same author. In 12mo. price bound.

DELECTUS

SENTENTIARUM ET HISTORIARUM.

DELECTUS

SENTENTIARUM ET HISTORIARUM

USUM TIRONUM ACCOMMODATUS.

Pueris quæ maximè ingenium alunt, atque animum augeant, prælegenda.

QUINT.

Londini:

IN ÆDIBUS VALPIANIS.

TOOKE'S COURT, CHANCERY LANE.

VENIT APUD J. RICHARDSON, C. LAW, LONGMAN ET SOC. LACKINGTON ET SOC. RIVINGTON, LUNN, ET DULAU.

1813.

Lately Published, and may be had of the Same.

Mr. VALPY has just edited a neat and correct edition of VIRGIL for Schools. Pr. 3*s*. 6*d*. *bound.*

HORACE and OVID will be soon Published in the same size.

CICERO DE AMICITIA et DE SENECTUTE, From the Text of Ernesti, with all his Notes, and Citations from his INDEX LATIN. CICERON. and much original matter, critical and explanatory.

By E. H. BARKER, Esq. Trinity College, Cambridge.
Second Edition. Price 6*s*. 6*d*. bound.

The GERMANY and AGRICOLA of C. CORNELIUS TACITUS,
From Brotier's Text with all his Observations, Notes, and Emendations: and with Critical and Philological remarks. By the Same.

CLASSICAL and BIBLICAL RECREATIONS, Containing a Commentary, critical and explanatory, on the Germany of Tacitus: Remarks on the Hippolytus and Prometheus: Strictures on the Editions of Professor Monk and Mr. Blomfield: with a great variety of other Classical and Biblical Criticism. By the Same. Price 8*s*. 6*d*. in boards.

ADVERTISEMENT.

It has been a common remark, that there is no classical author sufficiently easy to initiate youth in Latin *Construction.* Phædrus, Æsop, Corderius, *or* Sententiæ Pueriles, *are in the generality of schools given as introductory books. The two former are much too difficult; the elliptical forms of speech, which constitute the nature of a dialogue, render* Corderius *liable to the same objection; and the Sentences are placed in the last in alphabetical order, without regard to their difficulty, or the rules of syntax, on which they depend. It will be easily understood that no reference is here intended to those academies, where English translations or interpretations are used. Those fashionable methods may save the learner and the teacher some labor and trouble, but seldom can lead the former to substantial knowledge, or procure to the latter the pleasure arising from the solid improvement of his pupils.*

Diligent Parsing is an exercise of the first necessity. Without this foundation, the knowledge of a language cannot be durable. But if the rules of syntax occur promiscuously to a young beginner, he will be often embarrassed and discouraged. It has been a principal endeavour in the following sheets to lead him gradually and distinctly from one rule to another, and to make him perfect in parsing those, which constantly occur, before he enters the wide field of grammatical analysis. Once thoroughly grounded in preliminary rules, he will find the most considerable difficulty removed. And it has been the design of the compiler of these sentences to make them keep a due proportion to the scholar's gradual advances in grammatical learning.

Two books were formerly published with the same design : Selectæ è Veteri Testamento, *and* è profanis Scriptoribus, Historiæ. *To the former it is sufficient to object, that it is unclassical. The compiler has so blended, in the latter, the pure language of a* Cicero *with inelegant translations from the Greek, and with his own connecting words, that the scholar knows not where*

to apply for classical authorities. The arrangement of the passages under proper heads has rendered them tedious to youth; and the facility of finding materials for their compositions on every subject has often repressed the exertion of their genius. The selection from the purest Latin writers, and the variety observed in the following pages, will, it is hoped, produce the effect which was intended, and prevent any abuse. To oblige the scholar to have recourse to the authors themselves for his quotations, the references have been omitted.

It was intended in this compilation to give the judicious teacher an opportunity of instilling wholesome principles into the minds of youth. A firm belief in Providence, the worship of the Deity, and resignation to the will of Heaven, have been studiously inculcated. Examples of patience, fortitude, honor, patriotism, liberality, and the fair assemblage of moral virtues, cannot but make a deep impression in tender hearts, yet glowing with the admiration of what is lovely and excellent, and untrained to the arts of a selfish world.

In travelling the road of Latin literature, the maturer scholar will be often pleased in recognising, in the following passages, the companions of his youth: and what is thus recovered, after the absence of a few years had made its impression indistinct, will never after be erased from the memory.

R. V.

ADVERTISEMENT TO THE EIGHTH EDITION.

In this edition considerable alterations and additions have been made. The preliminary sentences will be found more simple, and better calculated to exemplify the first and most important rules of syntax. An Index has been added to the first 20 pages, which will greatly facilitate the use of the book to the beginner.

*** *A star,* *, *shows that a word is left out, and must be supplied in construction; thus,*

*Disco *means* ego disco;
*Scribimus, nos scribimus, &c.

DELECTUS, &c.

The Nominative and the Verb.

EGO amo.
Tu mones.
Rex regit.
Nos audimus.
Vos videtis.
Pueri ludunt.
*Disco.
Domus stat.
*Pingis.
Rusticus arat.
*Scribimus.
Lacrymæ fluunt.
*Dicitis.
Manus tangunt.
Copia manat.
*Cado.
Fugit umbra.
Cera liquescit.
Frondent sylvæ.
Aret ager.
Diffugiunt stellæ.
Sol lucet.
Luna micat.
Venit hyems.
Altaria fumant.
Pugna nocet.
Mugiunt vaccæ.
Latrant canes.
Argentum splendet.
Crescit amor.

Apparet copia.
Fugiunt nubes.
Crescit arbor.
Fulgent sidera.
Vita fugit.
Mors venit.
Aquila volabat.
Dies surgebat.
Nox erat.
Fulgebat luna.
Milites pugnabant.
Arma sonabant.
Sylva stabat.
Endymion dormiebat.
Musa canebat.
Via lædet.
Uret ignis.
Crescent arbores.
Tu bibes.
Tempora venient.
Tu clamabis.
*Canemus.
Pendebit uva.
Tempus aderit.
Venient juvenes.
Bella erunt.
*Canetis.
Fortuna dedit.
Prata biberunt.
Diffugêre nives.
Troja fuit.

Nocuit culpa.
Cecinit avis.
Non ego juravi.
Satis *lusisti.
Consedêre duces.
Caper deerraverat.
Decesserat umbra.
Lilia deciderant.
Cicero scripserat.
Hannibal juraverat.
Dentes momorderant.
Ego risero.
Fugerit hora.
Canes cucurrerint.
Fugerit ætas.
Pomum ceciderit.
Nos ambulaverimus.
Milites pugnaverint.
*Surge.
*Legito.
*Studete.
*Disce, aut *discede.
*Dicite.
Equus currito.
Canes latranto.
Pueri scribunto.
Laboret manus.
Sit lux.
Faveat fortuna.
Sol fulgeat.
Veniat tempus.

Philomela cantaret.
Agricolæ meterent.
Troja staret.
Pomum penderet.
Luna micaret.
Oculus viderit.
Latraverint canes.
Domus steterit.
Arbores creverint.
Miles pugnavisset.
Lepores cucurrissent.
Canes momordissent.
Occidisset sol.

---

*Linquor.
Vincitur hostis.
Tempora mutantur.
*Laudaris.
Fertur onus.
Carmina laudantur.
Flos carpitur.
Fabula narratur.
Frondes decutiuntur.
Aqua fundebatur.
Pandebantur portæ.
Saxa volvebantur.
Oppidum defendebatur.

Verba legebantur.
Bella parabantur.
*Pectemur.
Domus ædificabitur.
Narrabuntur fabulæ.
Epistola scribetur.
*Culpabimini.
Litera poscetur.
Naves mersæ sunt.
Tarquinius expulsus est.
Datæ sunt leges.
Sparsa erant folia.
Hostes victi erant.
*Missi erimus.
Vinum bibitum erit.
Puniuntor fures.
Laudator industria.
Præmia dentur.
Panis ematur.
Pecunia solvatur.
Premeretur caseus.
*Veherer.
Tegeretur caput.
Amissi sint libri.
Victus sit miles.
Amicus inventus esset.
Hostes capti essent.

The Substantive and the Adjective.

Garrula lingua nocet.
Candida populus imminet.

Fugit invida ætas.
Fugaces labuntur anni.
Solvitur acris hyems.
Litera scripta manet.
Fugit irreparabile tempus.
Ver erat æternum.
Venit glacialis hyems.
Sylva vetus stabat.
Nostra corpora vertuntur.
Culpa tua est.
Dira parantur bella.
Nulla mora est.
Dum nox atra sinit, tu fugis.
Brevis est voluptas.
Bellum est dubium.
Parvæ res crescunt.
Brevis cœna juvat.
Mora non tuta est.
Frigida nox est.
Variæ venêre artes.
Brevis est via.
Nix alta jacet.
Omnis spes in Deo est.
Semper *avarus eget.
*Boni sunt rari.
Mordaces diffugiunt solicitudines.
Gravis pendebat cantharus.
Stabat nuda æstas.
Tremebunda supervolat hasta.
Mittitur alter speculator.
Insonuêre cavæ cavernæ.

Nemus omne virebit.
Jam venit æstas torrida.
Post equitem sedet atra cura.
In amore omnia sunt vitia.
Venit, post pluvias, una serena dies.
Amicus certus in re incertâ cernitur.

The Accusative after the Verb.

Nauta secat mare.
Spes alit agricolas.
Autumnus fruges effundit.
Urit ignis domos.
Armat spina rosas.
Permutat navita merces.
Dat medicina salutem.
Furor arma ministrat.
Medicinam vulnera poscunt.
Dolores levat questus.
Consumit inertia corpus.
Gramina carpit equus.
Spargit sylva frondes.
Alit æmulatio ingenia.
Nidum ponit avis.
Te *sequor.
Deus dat vitam.
*Vitavi culpam.
Deucalion jactavit lapides.
Dona *feram.
Ficus ornat arborem.
Elementa *disce prima.

Virtutem doctrina parat.
Ludus genuit certamen.
Aurora diem reducit.
Sol signa dabit.
Ventus agit nubes.
Flores amat apis.
Semiramis Babyloniam condidit.
Dido condidit Carthaginem.
Romulus Romam condidit.
Scipio Carthaginem delevit.
Cervus fugit lupum.
Ossa tegit tumulus.
Littus habet conchas.
Tenet anchora navem.
*Perde nihil.
Terra parit flores.
Munera dat *dives.
Lusus habet finem.
Poma dat Autumnus.
Ver præbet flores.
Pax Cererem nutrit.
*Tolle moras.
Alexander Darium fugavit.
Brutus Cæsarem occidit.
*Odi profanum vulgus.
Audentes* fortuna juvat.
Acres *venabor apros.
Carmina nulla *canam.
Multos* castra juvant.
Quærit avarus* opes.
Non lethum *timeo.

Labor omnia* vincit.
Aurum omnes* colunt.
Acrem militiam *paras.
Omnia* mors poscit.
Avidum *doma spiritum.
Torva leæna lupum sequitur.
Terra malos homines educat.
*Sparge rosas, *prome vinum.
Munera multa *dedi.
*Vince iram tuam.
Spes bona dat vires.
Luna tremulum præbebat lumen.
Stat multos sylva per annos.
Te ferus urit amor.
Movit suas alas Dædalus.
Icarus deseruit patrem suum.
Ninus fundavit Assyrium imperium.
Cyrus imperium Persicum fundavit.
Græcum imperium fundavit Alexander.
Imperium Romanum Romulus fundavit.
*Tollite barbarum morem.
Regit mundum sol aureus.
Quinque tenent cœlum zonæ.
Quercus ingentes tendit ramos.
Romulus creavit centum Senatores.
Numa nullum bellum gessit.
Virides occultant spineta lacertos.
Me benignitas tua ditavit.
Horrida tempestas cœlum contraxit.
Rarò scelestum* deseruit pœna.
Tumidus rigat arva fluvius.

Mercator reficit naves quassas.
Necessitas non habet leges.
Crescentem sequitur cura pecuniam.
Aurum avidas mentes polluit.
Nauta videt mare turgidum.
Mollis pax arva colit.
Feriunt summos fulmina montes.
Atra nubes condidit lunam.
Omnia* tempus edax depascitur.
Rediens fugat astra Phœbus.
Sol crescentes decedens duplicat umbras.
Mors et fugacem persequitur virum.
Teneras *defendo à frigore myrtos.
Scandit æratas vitiosa naves cura.
Tres Horatii vicerunt tres Curiatios.
En ! quò discordia cives perduxit miseros.
Fretum recipit de totâ flumina terrâ.
Mora dat vires ; teneras mora percoquit uvas.
Flumina pauca *vides de magnis fontibus orta.
Pueri inter se pro levibus noxiis iras gerunt.

The Verb Sum.

Ira furor brevis est.
Virtus est optima nobilitas.
Forma bonum fragile est.
Dux ego vester eram.
Inertia est vitium.
Natura est dux optima.
Homo *sum.
Virtus est sua merces.

Exercitatio optimus est magister.
Fames est optimus coquus.
Magnum vectigal est parsimonia.
Res est forma fugax.
Conscientia grave pondus est.
Prima navis fuit alnus cavata.
Meus* est hic ager, ille * *tuus.*
Magna parens terra est.
Credula res amor est.

The Genitive.

Crescit amor nummi.
Facta ducum vivent.
Mater artium est necessitas.
Catonis fuit nobile lethum.
Juno Jovis conjux erat.
Ego mortis non ero causa tuæ.
Tempora noctis erunt.
Helena causa fuit belli Trojani.
Opes sunt irritamenta malorum.
Sol est lux mundi.
Cornua lunæ decrescunt.
Infelix Phaethon de solis curru decidit.
Invidiæ pallor in ore sedet.
Neptunus est numen aquarum.
Immensa est potentia cœli.
Tempora veris erunt.
Mulcet aquas rector pelagi.
Ego lacrymas matris videbo.
Scipio fudit Annibalis copias.

Semiramis erat Nini uxor.
Jussa Dei fient.
Romulus Romanæ conditor urbis erat.
Victima mortis *eris.
Non incola montis, non ego sum pastor.
Penelope conjux Ulyssis erat.
Pan Deus Arcadiæ est.
Magister artis venter est.
Villarum culmina fumant.
Canis leporis vestigia sequitur.
Miles timet sagittam hostis.
Est calcanda semel via lethi.
Fortia taurorum corpora frangit opus.
Ventorum pater regit navem.
Quis* non causas mille doloris habet?
Numen divinum est fons bonitatis.
Ira est initium insaniæ.
Vita hominis sine literis mors est.
Omnium rerum vicissitudo est.
Omnium malorum stultitia est mater.
Magna spes est in bonitate Dei.

Infinitive.

*Volui dormire.
*Aude contemnere opes.
Carmina *possumus donare.
Sepulcrum incipit apparere.
*Poteram contingere ramos.
*Incipe cognoscere matrem.
Finire *memento tristitiam.

Mori me denique *coges.
Amitti virtus non potest.
Flere licet.
*Poteram tua vela videre.
Nos speramus amari.
Hora consistere non potest.
Me scribere jussit amor.
Philippus volebat amari.
Alexander metui volebat.
Tecum vivere *amo.
Naturam mutare pecunia nescit.
*Exibis, deinde redire *voles.
Hîc mecum *poteris requiescere.
Benè ferre *disce magnam fortunam.
Angustam pauperiem pati puer discat.
Dici beatus ante obitum nemo debet.
Æquam *memento rebus in arduis servare mentem.

Conjunctions.

Deus solus potest esse architectus et rector cœli et terræ.
Justitia virtus est omnium virtutum domina et regina.
Accipere præstat, quàm facere, injuriam.
Rapere atque abire semper adsuevit lupus.
Major est animi voluptas quàm* corporis.
Semper honos, nomenque tuum, laudesque manebunt.

Sapientem * neque paupertas, neque mors, neque vincula terrent.
Tam ego sum homo quàm tu.*
Juno erat Jovis et soror et conjux.
Nox erat, et fulgebat luna.
In prælio cita mors venit, aut victoria læta.
Flumina * amem sylvasque.
Marius et Sylla civile bellum gesserunt.
Lethi vis rapuit, rapietque, gentes.
Non formosus erat, sed erat facundus Ulysses.
Magnam prudentiam tum juris civilis, tum rei militaris * habebat.

Dative.

Redditur terræ corpus.
Non solùm nobis nati *sumus.
Tibi ducitur uxor.
Redeunt jam gramina campis.
Hic mihi responsum dedit.
Dat tibi terra viam.
*Da mihi pignus amoris.
Arma fecit Vulcanus Achilli.
Oves nobis suam lanam præbent.
Auxilium tu mihi ferre potes.
Prospera vobis maneat fortuna.
Datus est tibi plausus.
Ceres dedit alimenta mitia terris.
Tristitiam et metus *tradam ventis.
Sæpe tulit lassis* succus amarus opem.
Non placidam membris dat cura quietem.

Nil sine magno vita labore dedit mortalibus.
Æqua tellus pauperi recluditur, regumque pueris.

Ablative.

Spe* vivimus.
Cito pede præterit ætas.
Pastor carmine mulcet oves.
Obsequio dulces vincuntur amici.
Tempore compescitur ira leonum.
Vincuntur molli pectora dura prece.
Ventis agitatur ingens pinus.
Omnes * patriæ dulci tanguntur amore.
Deteriores omnes* sumus licentiâ.
Veniet tacito curva senecta pede.
Divitiis alitur amor.
Neptunus tridente suo terram percussit.
Orpheus carmine sylvas et saxa duxit.
Canibus leporem venaberis.
Desidiâ corpus animusque corrumpitur.
Ferreus assiduo consumitur annulus usu.
Vino forma perit, vino corrumpitur ætas.
Immedicabile vulnus ense recidendum est.
*Sperne voluptates: nocet emta dolore voluptas.

Relative.

Est Deus in mundo, qui* omnia* videt.
Fortis est*, qui * se vincit.
Is* amicus est, qui* juvat in rebus adversis.
Virtute *qui* præditi sunt, soli sunt divites.*

Tutus ille* non est, quem* omnes* oderunt.
Ingratus est homo, qui* non beneficium reddit.
Qui non novit tacere, nescit loqui.
Solem è mundo tollunt, *qui* amicitiam è vitâ tollunt.
Pallescunt frondes, quas* nova læsit hyems.
Quæ* nimis apparent, retia vitat avis.
Pompeius, qui* à Cæsare victus est, fugit ad Ægyptum.
Is pater est amens*, qui* odit eum *sine causâ, quem* procreavit.
Civis est is*, qui* patriam suam diligit.
Quis* est, qui* non admiretur splendorem virtutis?
Justitia virtus est, quâ* viri boni* appellantur.

Miscellaneous Sentences.

Una est insula grata mihi.
Vincit amor patriæ.
Quid fœdius est avaritiâ?
Post messem copia major erit.
Mors est certa, tempus incertum.
Deum agnoscimus ex operibus ejus.
Codrus pro patriâ mortuus est.
Dei providentiâ mundus administratur.
Jam seges est, ubi Troja fuit.
Spes quoque lenta fuit.
Omnes antiquæ gentes Regibus paruerunt.
Si valet ille, venit.
Nullus locus nobis dulcior esse debet patriâ.
Benè vivere bis vivere est.

Tutus amor meus est.
Per mare, per terras, per flumina curris.
Sub dulci melle venena latent.
Fortuna opes auferre, non animum potest.
Fama est mendax, veloxque.
Honos est præmium virtutis.
Dulce et decorum est pro patriâ mori.
Non, quæ præteriit, hora redire potest.
Felix, qui potuit rerum cognoscere causas.
Morti nihil est tam simile, quàm somnus.
Fortuna multis dat nimis, satis nulli.
Carpite de plenis pendentes vitibus uvas.
Quærit aquas in aquis Tantalus.
Peccati dolor et maximus et æternus est.
Rosæ fulgent inter lilia mixtæ.
Mors ultima linea rerum est.
Stultus non novit silentium servare.
Dignum laude virum Musa vetat mori.
Bona existimatio divitiis præstat.
Quot homines, tot sententiæ.
Da locum melioribus.
Dictum sapienti sat est.
Jucunda est memoria præteritorum malorum.
Omnes boni beati sunt.
Beatus esse sine virtute nemo potest.
Ulmus amat vitem, vitis non deserit ulmum.
Penelope absentem mœrebat Ulyssem.
Homines mortales sunt.
Nihil semper floret: ætas succedit ætati.
Crescit amor nummi, quantùm ipsa pecunia crescit.
Jacent sub arbore poma.

Memoria nihil est, nisi exerceas eam.
Virgilius patulæ cecinit sub tegmine fagi.
Miltiades Persas vicit in pugnâ Marathoniâ.
Regulus in Africâ victus est.
Pœnas Gallia victa dabit.
Sola spes hominem in miseriis consolari debet.
Vive pius, moriere pius.
Nemo sine vitiis nascitur.
Tempus edax rerum est.
Facilè in morbos incidunt adolescentes.
Pauci veniunt ad senectutem.
Vitia celari non possunt.
Dulce est paternum solum.
Adolescentis est majores natu revereri.
Verecundia bonum in adolescente signum est.
Fortuna simillima vento est.
Qui nescit se peccare, corrigi non vult.
Quod tibi fieri non vis, alteri ne feceris.
Nemo mortalium omnibus horis sapit.
Pudore amisso, omnis virtus ruit.
Vitanda est improba Siren, desidia.
Amicus verus thesaurus est magnus.
O rus! quando ego te aspiciam?
Vilius argentum est auro, virtutibus aurum.
Animum rege, qui nisi paret, imperat.
Plures necat lingua, quàm gladius.
Dum felis dormit, saliunt mures.
Disce parvo esse contentus.
Parturiunt montes, nascetur ridiculus mus.
Venienti occurrite morbo.
Est profectò Deus, qui quæ gerimus audit et videt.

Parvum parva decent.
Quatuor sunt elementa, ignis, aër, terra, aqua.
Mentem hominis spectato, non frontem.
Cœlum, non animum, mutant, qui trans mare currunt.
Heu, quàm difficile est crimen non prodere vultu!
Lætus sum laudari à laudato viro.
Vitæ summa brevis spem nos vetat inchoare longam.
Neglectis urenda filix innascitur agris.
Fructu, non foliis, arborem æstima.
Nemo vir magnus sine afflatu divino unquam fuit.
Videre nostra mala non possumus.
Nemo repentè fuit turpissimus.
Qui cupiet, metuet quoque.
In secundis time, in adversis spera.
Homo doctus in se semper divitias habet.
Sol locatur in mediâ mundi sede.
Intrà fortunam debet quisque manere suam.
Ut ameris, amabilis esto.
Terra circùm solem volvitur.
Nulla est sincera voluptas.
Decipimur specie recti.
Quid sit futurum cras, fuge quærere.
Nihil ratione est divinius.
Omnia peccata non sunt paria.
Exitio est avidis mare nautis.
Condiunt Ægyptii mortuos, et eos domi servant.
Fugit retro levis juventas.
Maximè admiramur eum, qui pecuniâ non movetur.
Mors omnium malorum sensum adimit.
Immensa est, finemque potentia cœli non habet.

Cupiditates animi sunt morbi.
Est aliqua sapientiæ pars stultitiam silentio tegere.
Res omnium rerum est nocentissima calumnia.
Otium omnia mala docet adolescentes.
Horrida callidi vincunt æquora navitæ.
Non omnis moriar.
Non scire fas est omnia.
Tutus bos rura perambulat.
Culpam pœna premit comes.
Fortuna non mutat genus.
Vos, quibus est virtus, muliebrem tollite questum.
Mella cavâ manant ex ilice.
Veniunt ad mulctra capellæ.
Dum vitant stulti vitia, in contraria currunt.
Vivo carus amicis.
Omnia divitiis parent.
Ut umbra corpus sequitur, sic virtutem gloria.
Reverentiæ comes est amor.
Viris fortibus non opus est mœnibus.
Et genus, et virtus, nisi cum re, vilior algâ est.
Suam quisque conditionem miserrimam putat.
Obsequium amicos, veritas odium parit.
Hora quota est?
Plaustra vagas trahunt domos Scytharum.
In voluptatis regno virtus non potest consistere.
Linguam compescere virtus non minima est.
Certa amittimus, dum incerta petimus.
Omnia pecuniâ effici non possunt.
Nomen pacis dulce est, et ipsa res salutaris.
Amici novi veteribus non sunt anteponendi.
Fas est et ab hoste doceri.

Trahimur omnes laudis studio.
Rex eris, si rectè facies.
Mors est servitute potior.
Datum est Neptuno maritimum regnum.
Imperat aut servit collecta pecunia cuique.
Nullum numen abest, si sit prudentia.
Forma exigui temporis donum est.
Cœna brevis juvat, et prope rivum somnus in herbâ.
Fronti nulla fides.
Dat veniam corvis, vexat censura columbas.
Vir bonus et prudens dici delector ego.
Grex totus in agris unius scabie cadit.
Nemo malus felix.
Tua res agitur, paries cùm proximus ardet.
Ridentur, mala qui componunt carmina.
Sunt facta verbis difficiliora.
Noli imitari malos.
Mortalia cuncta peribunt.
Non satis est pulchra esse poemata; dulcia sunto.
Tua me infortunia lædent.
Aut prodesse volunt, aut delectare, poetæ.
Cur ego amicum offendam in nugis?
Promissa tua memoriâ teneas.
Sine Cerere et Baccho friget Venus.
Suavis laborum est præteritorum memoria.
India mittit ebur.
Scientiâ nulla res est præstantior.
Literæ facilè discuntur.
Diligentia in omnibus rebus plurimùm valet.
Agricola incurvo terram dimovit aratro.
Nihil est verâ gloriâ dulcius.

Mors est discessus animæ à corpore.
Pascitur in magnâ sylvâ formosa juvenca.
Quercus ingentes tendit ramos.
Medio tutissimus ibis.
Quid verbis opus est? Spectemur agendo.
Verum decus in virtute positum est.
Pietas grata est Deo.
Omnis virtus in actione consistit.
Vacare culpâ maximum est solatium.
Qui non vetat peccare cùm possit, jubet.
Pejor est bello timor belli.
Cantabit vacuus coram latrone viator.
Ploratur lacrymis amissa pecúnia veris.
Conscientia mille testes.
Feras, non culpes, quod vitari non potest.
Ægroto dum anima est, spes est.
Orandum est ut sit mens sana in corpore sano.
Ex asino et equâ mulus gignitur.
Nolito nimiùm tibi placere.
Mors cuncta mortalium mala dissolvit.
Laudamus divitias, sequimur inertiam.
In fugâ salutem sperare, dementia est.
Quis amicior, quàm frater fratri?
Velle parum est.
Civile bellum perniciosissimum est.
Homo ortus est ad Deum colendum.
Spem pretio non emo.
Armis libertas, patria, parentesque teguntur.
An piscatorem piscis amare potest?
Librum scribere difficile est.
Nihil in hoc mundo fieri sine Deo potest.

SENTENCES, STORIES, &c.

IN PROSE AND VERSE.

Donec eris felix, multos numerabis amicos;
Tempora si fuerint nubila, solus eris.

Cæsar scribere et legere simul, dictare et audire solebat.

Navita de ventis, de tauris narrat arator:
Enumerat miles vulnera, pastor oves.

Magorum mos est non humare corpora suorum, nisi à feris sint antè laniata.

Nutritur vento, vento restinguitur ignis:
Lenis alit flammas, grandior aura necat.

Improbus est, qui scit beneficium accipere, nescit reddere.

Carmina sola carent fato, mortemque repellunt.
Carminibus vives semper, Homere, tuis.

Homines proniores sunt ad voluptatem, quàm ad virtutem.

Utendum est ætate; cito pede præterit ætas:
Quàm cuperes votis hunc revocare diem!

Concordiâ parvæ res crescunt, discordiâ maximæ dilabuntur.

Dum licet, et veros etiam nunc editis annos,
Discite; eunt anni more fluentis aquæ.

Divitiarum et formæ gloria fluxa, atque fragilis est; virtus clara æternaque habetur.

Labitur occultè fallitque volatilis ætas,
Et nihil est annis velocius.

Avaritia fidem, probitatem, ceterasque artes subvertit.

Tendimus huc omnes, metam properamus ad unam;
Omnia sub leges mors vocat atra suas.

Cæsar beneficiis, ac munificentiâ magnus habebatur; integritate vitæ Cato.

Quis furor est atram bellis arcessere mortem?
Imminet, et tacito clam venit illa pede.

Cyneas, interrogatus à Pyrrho, qualis Roma esset, respondit Regum urbem sibi visam.

Fessus ut incubuit baculo, saxoque resedit
  Pastor, arundineo carmine mulcet oves.

Non modò reticere parentum injurias, sed etiam æquo animo ferre, oportet.

Tempore difficiles veniunt ad aratra juvenci,
  Tempore lenta pati fræna docentur equi.

Ut ad cursum equus, ad arandum bos, ad indagandum canis, sic homo ad intelligendum et agendum, natus est.

Quid magis est durum saxo, quid mollius undâ?
  Dura tamen molli saxa cavantur aquâ.

In scientiâ excellere pulchrum putamus; labi autem, errare, nescire, decipi, et malum et turpe ducimus.

Quis crederet unquam
  Aërias homines carpere posse vias?

Studiis et literis res secundæ ornantur, adversæ adjuvantur.

Otia corpus alunt, animus quoque pascitur illis;
  Immodicus contrà carpit utrumque labor.

Ut ager, quamvis fertilis, sine culturâ fructuosus esse non potest; sic sine doctrinâ animus.

Sæpiùs ventis agitatur ingens
Pinus, et celsæ graviore casu
Decidunt turres; feriuntque summos
Fulmina montes.

Literæ discuntur facilè, si habeas, qui docere fideliter possit.

Bellus homo, et magnus, vis idem, Cotta, videri;
Sed qui bellus homo est, Cotta, pusillus homo est.

Nihil est, quod longinquitas temporis efficere non possit.

Illi robur, et æs triplex
Circa pectus erat, qui fragilem truci
Commisit pelago ratem
Primus.

Sapientis animus nunquam est in vitio, nunquam turgescit: nunquam sapiens irascitur.

Cuncta priùs tentanda; sed immedicabile vulnus
Ense recidendum est, ne pars sincera trahatur.

Condita est Carthago septuaginta duobus annis ante quàm Roma.

Vidi ego, naufragium qui riserat, æquore mergi:
Et nunquam, dixi, justior unda fuit.

Vir temperatus, constans, sine metu, sine ægritudine, sine libidine, is est sapiens.

Pallida mors æquo pulsat pede pauperum tabernas,
Regumque turres.

Non est injussu imperatoris, id est, Dei, de statio ne vitæ decedendum.

Sæpe ego, ne biberem, volui dormire videri:
Dum videòr, somno lumina victa dedi.

Apud Herodotum, patrem historiæ, sunt innumerabiles fabulæ.

Ultima semper
Expectanda dies homini est: dicique beatus
Ante obitum nemo, supremaque funera, debet.

Nulla capitalior pestis, quàm corporis voluptas, hominibus à naturâ data est.

Rebus angustis animosus atque
Fortis appare.

Est proprium stultitiæ, aliorum vitia cernere, oblivisci suorum.

Pauperiem, modicō contentus, semper amavi;
Et rerum dominus, nil cupiendo, fui.

Ne eos tibi fideles fore putes, quos pecuniâ corruperis.

Non ebur, neque aureum
    Meâ renidet in domo lacunar.

Non potest esse jucunda vita, à quâ absit prudentia.

Ergò cùm silices, cùm dens patientis aratri
    Depereant ævo, carmina morte carent.

Quemadmodùm gubernatores optimi vim tempestatis, sic sapientes fortunæ impetum, superare non possunt.

Somnus agrestium
Lenis virorum non humiles domos
    Fastidit, umbrosamque ripam.

Philosophia, mater omnium bonarum artium, nos primùm ad Dei cultum, deinde ad jus hominum, tum ad modestiam, magnitudinemque animi erudit.

Nascitur exiguus, sed opes acquirit eundo,
    Quàque venit, multas accipit, amnis, aquas.

Ut hirundines æstivo tempore præstò sunt, frigore pulsæ recedunt; ita falsi amici sereno vitæ tempore præstò sunt, simul atque hyemem fortunæ viderint, avolant omnes.

Doctrina sed vim promovet insitam,
Rectique cultus pectora roborant.

Xantippe, Socratis Philosophi uxor, morosa admodùm fuisse fertur et jurgiosa.

Venàtor sequitur fugientia, capta relinquit;
Gloria pugnantes vincere major erit.

In mundo Deus est, qui regit, qui gubernat, qui cursum astrorum, qui mutationes temporum, rerum vicissitudines ordinesque conservat, terras ac marià contemplans, hominum commoda vitasque tuetur.

Genus, et proavos, et, quæ non fecimus ipsi,
Vix ea nostra voco.

Nihil est dulcius his literis, quibus coelum, terras, maria cognoscimus.

Beatus ille, qui procul negotiis,
Ut prisca gens mortalium,
Paterna rura bobus exercet suis.

Ipse animi discessus à corpore fit sine dolore, et fit plerumque sine sensu, nonnunquam etiam cum voluptate.

Hesterno fœtere mero qui credit Acerram,
Fallitur; in lucem semper Acerra bibit.

Solon gloriari solebat, se senem fieri, aliquid quotidie addiscentem.

Fertilis, assiduo si non renovetur aratro,
  Nil, nisi cum spinis gramen, habebit, ager.

Romanum imperium à Romulo exordium habet, qui Vestalis virginis filius, et Martis, cum Remo fratre, uno partu editus est.

Parvula magni formica laboris
Ore trahit quodcunque potest, atque addit acervo,
Quem struit, haud ignara, ac non incauta, futuri.

Cùm ex Leontino Gorgiâ quæreretur, cur tam diu vellet esse in vitâ: Nihil habeo, inquit, quod incusem senectutem.

Non amo te, Sabidi, nec possum dicere quare;
  Hoc tantùm possum dicere: non amo te.

Maximæ Respublicæ per adolescentulos labefactatæ, à senibus sustentatæ et restitutæ sunt.

Non sterilis locus ullus ita est, ut non sit in illo
  Mista ferè duris utilis herba rubis.

Archytas, quùm villico factus esset iratior: quo te, inquit, modo accepissem, nisi iratus essem!

Quid juvat immensum te argenti pondus et auri
Furtim defossâ timidum deponere terrâ?

Benè præcipiunt, qui vetant quidquid agere, quod dubites æquum sit an iniquum.

Carmina Paullus emit: recitat sua carmina Paullus:
Nam quod emas, possis dicere jure tuum.

Confer nostram longissimam ætatem cum æternitate, et invenietur brevissima.

Principiis obsta; serò medicina paratur,
Cùm mala per longas convaluere moras.

Non debemus quidquam agere, cujus non possimus causam reddere.

Est modus in rebus; sunt certi denique fines,
Quos ultra citraque nequit consistere rectum.

Quis est, quamvis sit adolescens, qui sciat se ad vesperum esse victurum?

Hostem cùm fugeret, se Fannius ipse peremit.
Hic, rogo, non furor est, ne moriare, mori?

In summo imperatore quatuor hæ virtutes inesse debent: scientia rei militaris, virtus, auctoritas, felicitas.

Cernis, ut ignavum corrumpant otia corpus,
Ut capiant vitium, ni moveantur, aquæ.

Utrùm vivere, an mori sit melius, Deus scit: hominem quidem arbitror scire neminem.

Vitiis nemo sine nascitur: optimus ille est,
Qui minimis urgetur.

Nullum munus Reipublicæ afferre majus, meliusve possumus, quàm si doceamus atque erudiamus juventutem.

Thais habet nigros, niveos Lecania, dentes.
Quæ ratio est? emtos hæc habet, illa suos.

Tunc erimus beati, cùm, corporibus relictis, cupiditatum erimus expertes.

Este procul, lites, et amaræ prælia linguæ:
Dulcibus est verbis mollis alendus amor.

Q. Cincinnatus, obsessi Consulis et exercitûs liberator, ab aratro vocatus ad Dictaturam venit.

Non in caro nidore voluptas
Summa, sed in teipso est: tu pulmentaria quære
Sudando.

Nisi Deus isto te corpore liberaverit, ad cœlum tibi aditus patere non potest.

Semper eris pauper, si pauper es, Æmiliane:
Dantur opes nulli nunc nisi divitibus.

In nuce inclusa est Ilias, Homeri carmen, in membranâ scriptum.

Nam grave quid prodest pondus mihi divitis auri?
Arvaque si findant pinguia mille greges?

Virtus eripi nunquam potest : neque naufragio, neque incendio amittitur.

Vivite fortes,
Fortiaque adversis opponite pectora rebus.

Quis est tam vecors, qui, cùm suspexerit in cœlum, non sentiat Deum esse ?

Cur non mitto meos tibi, Pontiliane, libellos ?
Ne mihi tu mittas, Pontiliane, tuos.

Viginti talentis unam orationem Isocrates vendidit.

Non opibus mentes hominum, curæque levantur ;
Nam fortuna suâ tempora lege regit.

Nostra nos patria delectat : cujus tanta est vis, ac tanta natura, ut sapientissimus vir immortalitati anteponat Ithacam, in asperrimis saxis affixam.

Omnis enim res,
Virtus, fama, decus, divina, humanaque, pulchris
Divitiis parent.

Thales interrogatus, quid esset Deus ? Quod, inquit, caret initio et fine.

Pecuniam in loco negligere, maximum interdum est lucrum.

Cari sunt liberi, propinqui, familiares, sed omnes omnium caritates patria una complexa est.

Et querimur, citò si nostræ data tempora vitæ
Diffugiunt? urbes mors violenta rapit.

Quocunque te flexeris, habebis ibi Deum occurrentem tibi: nihil vacat ab illo, ipse implet opus suum.

Phosphore, redde diem; cur gaudia nostra moraris?
Cæsare venturo, Phosphore, redde diem.

Nullus est casus non ferendus pro dignitate et libertate patriæ.

Vidi ego, quod fuerat quondam solidissima tellus,
Esse fretum: vidi factas ex æquore terras.

Studia adolescentiam alunt, senectutem oblectant: secundas res ornant, adversis perfugium ac solatium præbent; delectant domi, non impediunt foris, pernoctant nobiscum, peregrinantur, rusticantur.

Munera qui tibi dat locupleti, Gaure, senique,
Si sapis et sentis, hic tibi ait, morere.

Romæ Consules pro uno Rege duo hâc causâ creati sunt, ut si unus malus esse voluisset, alter eum, habens potestatem similem, coerceret.

Inter nitentia culta
Infelix lolium, et steriles dominantur avenæ.

Ille honorat Deum optimè, qui facit mentem suam similem Deo, quantum fieri potest.

Dicite, quàm parvo liceat producere vitam,
Et quantum natura petat.

Mithridates, duarum et viginti gentium Rex, totidem linguis jura dixit.

Nubere vis Prisco, non miror, Paulla: sapîsti.
Ducere te non vult Priscus: et ille sapit.

Callicrates ex ebore formicas, et alia tam parva fecit animalia, ut partes earum à ceteris cerni non possent.

Sæpe exiguus mus
Sub terris posuitque domos, atque horrea fecit:
Aut oculis capti fodêre cubilia talpæ.

Exiguum nobis vitæ curriculum natura circumscripsit, immensum gloriæ.

Illud amicitiæ sanctum ac venerabile nomen
Re jam pro vili sub pedibusque jacet.

Itur ad astra frugalitate, temperantiâ, fortitudine, aliisque virtutibus. Mens bona nulla est sine Deo.

O qui me gelidis in vallibus Hæmi
Sistat, et ingenti ramorum protegat umbrâ !

Omnibus in rebus, voluptatibus maximis fastidium finitimum est.

Nubere Paulla cupit nobis, ego ducere Paullam
Nolo; anus est; vellem, si magis esset anus.

Breve tempus ætatis satis est longum ad benè vivendum.

Turpe quidem dictu, sed, si modò vera fatemur,
Vulgus amicitias utilitate probat.

Roma condita est anno ante Christum septingentesimo quinquagesimo tertio. Reges Romani fuêre: Romulus, Numa Pompilius, Tullus Hostilius, Ancus Marcius, Tarquinius Priscus, Servius Tullius, et Tarquinius Superbus. Primi Consules, Lucius Junius Brutus, et L. Tarquinius Collatinus.

Nil mihi das vivus; dicis post fata daturum.
Si non es stultus, scis, Maro, quid cupiam.

Astrologiâ enituit Berosus, Grammaticâ Appollodorus, Hippocrates Medicinâ, Archimedes Geometricâ ac machinali scientiâ.

Cùm fortuna manet, vultum servatis amici;
  Cùm cecidit, turpi vertitis ora fugâ.

Moriendum certè est, et id incertum, an eo ipso die.

Optima quæque dies miseris mortalibus ævi
Prima fugit: subeunt morbi, tristisque senectus;
Et labor, et duræ rapit inclementia mortis.

Cato major Græcas literas senex didicit: quas quidem avidè arripuit, quasi diuturnam sitim explere cupiens.

Mentitur, qui te vitiosum, Zoile, dixit.
  Non vitiosus homo es, Zoile, sed vitium.

Ex vitâ discedendum est, tanquam ex hospitio, non tanquam ex domo.

Hoc habeo, quodcunque dedi; sunt cetera sortis;
  Cetera prætereunt more fluentis aquæ.

Gaditanus quidam, Titi Livii nomine famâque commotus, ad visendum eum ab ultimis terrarum finibus venit, statimque ut viderat, abiit.

Luciferi primo cum sidere, frigida rura
Carpamus, dum manè novum, dum gramina canent,
Et ros in tenerâ pecori gratissimus herbâ est.

Qui id, quod vitari non potest, metuit, is vivere animo quieto nullo modo potest.

Omnia promittis, cùm totâ nocte bibisti;
Manè nihil præstas; Postume, manè bibe.

Plinius major libros legens, adnotabat, excerpebatque. Nihil enim legit, quod non excerperet. Dicere enim solebat, nullum esse librum tam malum, ut non aliquâ parte posset prodesse.

Perfer, et obdura; dolor hic tibi proderit olim:
Sæpe tulit lassis succus amarus opem.

Quibusdam perpetua febris est, ut C. Mæcenati, cui triennio supremo nullus contigit somnus.

Multa in sylvis avium se millia condunt,
Vesper ubi, aut hybernus agit de montibus imber.

Ingens numerus librorum in Ægypto à Ptolemæis regibus conquisitus et comparatus est, ad millia fermè voluminum septingenta. Sed ea omnia, aut saltem quadringenta millia, teste Senecâ, in urbe Alexandriâ conflagrârunt, bello inter Cæsarem et Pompeii liberos.

Dentibus, atque comis, nec te pudet, uteris emtis.
Quid facies oculo, Lælia? non emitur.

Hortensius in auctione persedit totum diem; et vespere recensuit omnes res, ut pretia, et emtores ordine suo, ita ut in nullo falleretur.

Viam insiste domandi,
Dum faciles animi juvenum, dum mobilis ætas.

Mors terribilis est iis, quorum cum vitâ omnia extinguuntur, non iis, quorum laus emori non potest.

Difficilis, facilis, jucundus, acerbus es idem:
Nec tecum possum vivere, nec sine te.

Ne dixeris illa, quæ invenimus, esse nostra. Semina artium omnium insita sunt nobis, et Deus magister acuit et excitat ingenia.

Fulgida non parvas animo dat gloria vires;
Et fœcunda facit pectora laudis amor.

Discipuli, si modò sunt benè instituti, præceptorem amant et verentur.

Excitat auditor studium, laudataque virtus
Crescit, et immensum gloria calcar habet.

Quæ natio non comitatem, non benevolentiam, non gratum animum diligit? quæ superbos, quæ maleficos, quæ crudeles, quæ ingratos non odit?

Continuò culpam ferro compesce, priusquàm
Dira per incautum serpant contagia vulgus.

Aristidis, Thebani pictoris, unam tabulam centum talentis Rex Attalus licitus est.

Crine ruber, niger ore, brevis pede, lumine læsus,
Rem magnam præstas, Zoile, si bonus es.

Quibus gradibus Romulus ascendit in cœlum? rebus gestis, atque virtutibus.

Laudatas homini volucris Junonia pennas
Explicat, et formâ muta superbit avis.

Xerxes ante navale prælium, quo victus est à Themistocle, miserat quatuor millia armatorum Delphos, ad diripiendum templum Apollinis, quasi gereret bellum non tantùm cum Græcis, sed etiam cum Diis immortalibus. Quæ manus tota deleta est imbribus et fulminibus, ut intelligeret, quàm nullæ essent hominum vires adversùm Deos.

Forsan et hæc olim meminisse juvabit.
Durate, et vosmet rebus servate secundis.

Atheniensibus leges instituit Solon, Spartanis Lycurgus.

Heredem tibi me, Catulle, dicis:
Non credam, nisi legero, Catulle.

Cùm duobus modis, vi aut fraude, fiat injuria; fraus quasi vulpeculæ videtur, vis leonis: sed fraus odio digna majore. Injuria autem nulla capitalior est, quàm eorum, qui, cùm maximè fallunt, dant operam ut viri boni habeantur.

Nostra longum forma percurrens iter,
Deperdit aliquid semper, et fulget minùs.

Virtutis tanta est vis, ut non possit unquam vir bonus non esse beatus.

Quid non mortalia pectora cogis,
Auri sacra fames!

Qui se ipse nôrit, intelliget se habere aliquid divinum, semperque et faciet et sentiet aliquid dignum munere Dei.

Quòd lanâ caput alligas, Charine,
Non aures tibi, sed dolent capilli.

Virtus est altissimis defixa radicibus, quæ nunquam ullâ vi labefactari potest, nunquam dimoveri loco.

Proximus à tectis ignis defenditur ægrè;
Utile finitimis abstinuisse locis.

Veteres Romani, acceptâ injuriâ, malebant ignoscere, quàm persequi. Plus penè auxerunt imperium parcendo victis, quàm vincendo.

Quo [illegible] trahunt [illegible]que, sequamur;
Quicquid [illegible] fortuna ferendo est.

[illegible] voluptas, quâ homines capi- [illegible]

Qui negat esse domi se, tunc cùm limina pulsas,
Quid dicat nescis? dormio, Matte, tibi.

Titus Pomponius Atticus nullas inimicitias gessit, quòd et lædebat ipse neminem, et, si quam injuriam acceperat, malebat oblivisci, quàm ulcisci.

Non facilè esuriens positâ retinebere mensâ,
Et multam saliens incitat unda sitim.

Nemo est dignus nomine hominis, qui unum diem totum velit esse in voluptate.

Mene salis placidi vultum, fluctusque quietos
Ignorare jubes? Mene huic confidere monstro?

Vulgatum illud, quia verum erat, in proverbium venit: amicitias immortales, inimicitias mortales, esse debere.

Claudere quæ cœnas lactuca solebat avorum,
Dic mihi, cur nostras inchoat illa dapes?

Omnium animi immortales sunt: sed bonorum, fortiumque, divini.

Curando fieri quædam majora videmus
Vulnera, quæ melius non tetigisse fuit.

Usque ad ultimum vitæ finem non desinemus communi bono operam dare, adjuvare singulos, opem ferre etiam inimicis.

Stat sua cuique dies; breve et irreparabile tempus
Omnibus est vitæ; sed famam extendere factis,
Hoc virtutis opus.

Nihil interest, animi motu sublato, non dico inter pecudem et hominem, sed inter hominem et saxum, aut truncum, aut quidvis generis ejusdem.

Nuces Pineæ.

Poma sumus Cybeles: procul hinc discede, viator,
Ne cadat in miserum nostra ruina caput.

Vespasiani, inter cetera bona, illud singulare fuit, inimicitias oblivisci: adeò ut Vitellii hostis sui filiam locupletissimè dotaverit, et viro splendidissimo in matrimonium dederit. Ferebat quoque patienter contumelias, dictis jocularibus respondens.

Rura quoque oblectent animos, studiumque colendi:
Quælibet huic curæ cedere cura potest.

P. Claudius, bello Punico primo, cùm caveâ liberati pulli non pascerentur, mergi eos in aquam jussit, ut biberent, quoniam esse nollent.

Nam veluti pueri trepidant, atque omnia cæcis
In tenebris metuunt: sic nos in luce timemus
Interdum nihilo quæ sunt metuenda magis, quàm
Quæ pueri in tenebris pavitant, metuuntque futura.

Cùm sint duo genera decertandi, unum per disceptationem, alterum per vim: illud proprium hominis est, hoc belluarum. Quare ideo tantùm bella suscipienda sunt, ut sine injuriâ in pace vivatur. Partâ autem victoriâ, conservandi sunt ii, qui non crudeles in bello, non immanes, fuerunt. Sic Romani Sabinos, Æquos, Volscos, etiam in civitatem acceperunt: at Carthaginem et Numantiam funditus sustulerunt.

Pruna Damascena.

Pruna peregrinæ carie rugosa senectæ
  Sume: solent duri solvere ventris onus.

Exercendum est corpus, et ita efficiendum, ut obedire consilio, rationique possit in exequendis negotiis, et in labore tolerando.

Ah, noli nimiùm confidere: sæpe Cupido
  Huic malus esse solet, cui bonus antè fuit.

Ille peccavit, qui cùm triginta dierum induciæ essent pactæ cum hoste, nocte populabatur ejus agros: quòd inquiebat dierum induciæ pactæ essent, non noctium.

O miseras hominum mentes! O pectora cæca!
Qualibus in tenebris vitæ, quantisque perîclis
Degitur hoc ævi!

Nihil est, non dicam in homine, sed in omni cœlo atque terrâ, ratione divinius, quæ, cùm adolevit atque perfecta est, nominatùr ritè sapientia.

Hæc, quæ Picenis venit subducta trapetis,
Inchoat, atque eadem finit, oliva, dapes.

Cùm Quintus Labeo pactus esset cum rege Antiocho, quem bello superaverat, ut ab eo dimidiam classis partem acciperet, fertur omnes ejus naves medias secuisse, ut regem totâ classe privaret.

Omnia vertuntur: certè vertuntur amores.
Vinceris, aut vincis; hæc in amore rota est.

Validior est decem virorum bonorum sententia, quàm totius multitudinis imperitæ.

Per varios usus artem experientia fecit,
Exemplo monstrante viam.

Servi, qui domino clementi et benigno usi fuerint, pro domino parati erunt porrigere cervicem, et periculum ei imminens in seipsos avertere.

Argentum, atque aurum, facile est, lænamque, togamque
Mittere; boletos mittere difficile est.

Animum vincere, iracundiam cohibere, victoriam temperare, adversarium non modò extollere jacentem, sed etiam amplificare ejus pristinam dignitatem, præclarum est.

Adde, quòd ingenuas didicisse fideliter artes
Emollit mores, nec sinit esse feros.

Quàm admirabilis fidei servus Panopionis fuit! Qui cùm cognovisset advolare milites ad occidendum dominum suum, qui fuerat proscriptus, commutatâ cum eo veste, illum postico clam emisit, se autem in cubiculum ac lectum domini recepit, et ut Panopionem occidi passus est.

Quis credat tantas operum, sine numine, moles,
Ex minimis, cæcoque creatum fœdere mundum?
Si sors ista dedit nobis, sors ipsa gubernet.

Primum regem Athenienses habuere Cecropem. Huic successit Cranaus, cujus filia Athis, vel Attis, regioni nomen dedit.

Tota quidem ponatur anas; sed pectore tantùm
Et cervice sapit: cetera redde coquo.

Beneficiorum maxima sunt ea, quæ à parentibus accipimus, dum aut nescimus, aut nolumus. Parentes cogunt teneros infantes ad salubrium rerum patientiam. Flentium et repugnantium corpora diligenti curâ fovent. Mox liberalia studia inculcant, adhibito timore nolentibus. Juventam frugalitati, pudori, moribus bonis applicant, coactam, si non obsequatur libenter.

Frange toros; pete vina; rosas cape; tingere nardo.
Ipse jubet mortis te meminisse Deus.

Semper ita vivamus, ut rationem nobis reddendam arbitremur.

Quid mirum, noscere mundum
Si possunt homines, quibus est et mundus in ipsis,
Exemplumque Dei quisque est in imagine parvâ?

Ea caritas, quæ est inter nos et parentes, dirimi, nisi detestabili scelere, non potest.

Glis.

Tota mihi dormitur hyems, et pinguior illo
Tempore sum, quo me nil nisi somnus alit.

Non intelligunt homines, quàm magnum vectigal sit parsimonia.

Dum fata sinunt,
Vivite læti; properat cursu
Vita citato; volucrique die
Rota præcipitis vertitur anni.

Filia, cui nomen Pero, admovit, velut infantem, pectori suo, atque aluit, patrem suum, grandi ætate senem, qui in custodiam traditus fuerat.

O rus, quando ego te aspiciam? quandoque licebit,
Nunc veterum libris, nunc somno et inertibus horis,
Ducere solicitæ jucunda oblivia vitæ?

Mente rectè uti non possumus, multo cibo et potione completi.

Exeat aulâ,
Qui volet esse pius: virtus et summa potestas
Non coeunt.

Pater nullum clarius potest relinquere monumentum sui, quàm si filium relinquat effigiem morum, virtutis, constantiæ, pietatis, ingenii.

Gaudet in effossis habitare cuniculus antris:
Monstravit tacitas hostibus ille vias.

Rex Lydorum Crœsus erat, cujus opes et divitiæ insignes erant.

Cinis, et manes, et fabula fies.
Vive memor lethi: fugit hora.

Plurimùm in reliquam vitam proderit, pueros statim salubriter institui. Facile est enim teneros adhuc animos componere; difficilè reciduntur præcepta, quæ primis imprimuntur ætatibus: et naturâ tenacissimi sumus eorum, quæ pueri percepimus: ut sapor, quo nova vasa imbuuntur, durat.

Quisnam igitur liber? Sapiens, sibi qui imperiosus;
Quem neque pauperies, neque mors, nec vincula terrent.

Accepto Macedonum imperio, Alexander Magnus Regem se terrarum omnium ac mundi appellari jussit.

Serpens, sitis, ardor arenæ,
Dulcia virtuti: gaudet patientia duris.

Athenienses primi lanificii, et olei, et vini usum docùere; arare quoque, et serere frumenta; glandem vescentibus monstrârunt. Literæ certè ac facundia, et civilis ordo disciplinæ, veluti templum, Athenas habuerunt.

Pavo.

Miraris, quoties gemmantes explicat alas:
Et potes hunc sævo tradere, dure, coquo?

Sæpe videmus fractos pudore, qui nullâ ratione vincerentur.

Invidus, iracundus, iners, vinosus, amator,
Nemo adeò ferus est, ut non mitescere possit,
Si modò culturæ patientem commodet aurem.

Dabimus pueris aliquod laxamentum: desides verò eos esse non sinemus, et procul à contactu deliciarum retinebimus. Nihil enim magis voluptarios et iracundos facit, quàm educatio mollis et blanda. Ideo quò plus indulgetur pueris, eò corruptior illis animus est. Offensas patienter ille non feret, cui nihil unquam negatum est, cui lacrymas solicita semper mater abstersit.

Vivit et armiferæ cornix invisa Minervæ;
Ista quidem seclis vix moritura decem.

Justitia sine prudentiâ plurimùm poterit; sine justitiâ nihil valebit prudentia.

Minùs in parvis fortuna furit,
Leviùsque ferit leviora Deus.

Lusus pueris proderunt: quia pueri post lusus plus virium et acriorem animum afferunt ad discendum. Modus tamen sit remissionibus: ne aut negatæ odium studiorum faciant, aut nimiæ otii consuetudinem afferant.

Dulcia defectâ modulatur carmina linguâ,
Cantator cycnus funeris ipse sui.

Nihil est tam regium, tam liberale, tamque munificum, quàm opem ferre supplicibus, excitare afflictos, dare salutem, liberare periculis homines.

Virtus est, vitium fugere; et sapientia prima,
Stultitiâ caruisse.

Augustus, summum imperium Romæ adeptus, nepotes suos literas, aliaque rudimenta per se plerumque docuit.

Crudeles Divi! serpens novus exuit annos:
Formæ non ullam fata dedere moram.

Alexander cum nullo hostium unquam congressus est, quem non vicerit: nullam urbem obsedit, quam non expugnaverit.

Quicquid patimur, mortale genus,
Quicquid facimus, venit ex alto.

O magna vis veritatis, quæ contra hominum ingenia, calliditatem, solertiam, contraque omnium insidias, facilè se per seipsam defendat!

Quæ natat in Siculo grandis muræna profundo,
Non valet exustam mergere sole cutem.

Mortuos cremare, apud Romanos non fuit veteris instituti: terrâ condebantur. At postquàm longinquis bellis obrutos erui cognovere, tunc institutum.

Hìc, ubi nunc Roma est, orbis caput, arbor et herbæ,
Et paucæ pecudes, et casa rara fuit.

Optimum erit pueris dari præceptores pædagogosque vitiorum expertes: eorum enim mores pueri plerumque referunt. Apud Platonem educatus puer, cùm, ad parentes reversus, vociferantem videret patrem: Nunquam, inquit, hoc apud Platonem audivi. Leonidas, Alexandri pædagogus, imbuit alumnum quibusdam vitiis, quæ illum ab institutione puerili persecuta sunt usque in regale solium.

Ubi non est pudor,
Nec cura juris, sanctitas, pietas, fides,
Instabile regnum est.

Corinthi puella, capta amore juvenis, illo abeunte peregre, umbram ex facie ejus ad lucernam in pariete lineis circumscripsit. Talis picturæ fuit origo.

Impiger extremos currit mercator ad Indos,
Per mare pauperiem fugiens, per saxa, per ignes.

Titus Manlius Torquatus, qui perindulgens in patrem fuerat, idem acerbè severus in filium fuit.

Murices.

Sanguine de nostro tinctas, ingrate, lacernas
Induis ; et, non est hoc satis, esca sumus.

Cicero Salutem Dicit Basilio.

Tibi gratulor ; mihi gaudeo: te amo, tua tueor. A te amari, et quid agas, quidque agatur, certior fieri volo. Valė.

Gentibus est aliis tellus data limite certo ;
Romanæ spatium est urbis et orbis idem.

Pausanias Lacedæmonius, vitiis obrutus, et Spartam, et ceteram Græciam, sub potestatem Persarum regis redigere voluit. His rebus, Ephori, cognitis, jusserunt eum comprehendi. At ille in ædem Minervæ confugit. Hinc ne exire posset, statim Ephori valvas ejus ædis obstruxerunt, tectumque sunt demoliti, ut faciliùs sub dio interiret. Dicitur eo tempore matrem Pausaniæ vixisse,

eamque, postquàm de scelere filii comperit, in primis, ad filium claudendum, lapidem ad introitum ædis attulisse. Hic cùm semianimis de templo elatus esset, confestim animam efflavit.

Regem non faciunt opes:
Mens regnum bona possidet:
Rex est, qui metuit nihil:
Rex est, quique cupit nihil.

In referendâ gratiâ, si modò Hesiodo credimus, debemus imitari agros fertiles, qui plus multo afferunt, quàm acceperunt. Etenim si non dubitamus officia conferre in eos, quos speramus nobis profuturos, quales in eos esse debemus, qui jam profuerunt?

Inter aves turdus, si quis, me judice, certet;
Inter quadrupedes gloria prima lepus.

Diagoras Rhodius tres filios adolescentes habuit, unum pugilem, alterum pancratiastem, tertium luctatorem: eosque omnes vidit vincere coronarique Olympiæ eodem die. Et cùm ibi eum tres adolescentes amplecterentur, coronis suis in caput patris impositis, populusque gratulabundus jaceret undique in eum flores, in osculis atque in manibus filiorum animam efflavit.

Omnia Romanæ cedunt miracula terræ:
Natura hìc posuit quicquid ubique fuit.

Non solùm gratus debet esse, qui accipit beneficium, verùm etiam is, cui potestas accipiendi fuit.

Vos, quibus rector maris atque terræ
Jus dedit magnum necis atque vitæ,
Ponite inflatos, tumidosque vultus.

Porcia, Marci Catonis Uticensis filia, cùm apud Philippos victum et interemtum maritum cognosceret; quia ferrum, quod poscebat ad mortem sibi inferendam, non dabatur, ardentes carbones ore haurire non dubitavit.

Dente timentur apri; defendunt cornua cervos:
Imbelles damæ, quid, nisi præda, sumus?

Athenis Draco primus leges edidit, sanguine potiùs quàm atramento scriptas.

Est duris meliùs studiis fingenda juventus,
Et pueri discant aspera multa pati.

Pater unicæ filiæ Themistoclem consulebat, utrùm eam pauperi, sed bono viro, collocaret; an locupleti parùm probato. Cui is: Malo, inquit, virum, qui pecuniâ egeat, quàm pecuniam, quæ viro.

Eripere vitam nemo non homini potest,
At nemo mortem: mille ad hanc aditus patent.

Divitias contemnere, et pro nihilo ducere, magni animi et excelsi est.

Pendentem summâ capream de rupe videbis;
Casuram speres, decipit illa canes.

Alexander, victo apud Issum Dario, ad matrem conjugemque ejus præmisit quosdam è suis, qui nunciarent ipsum venire ad eas visendas: moxque earum tabernaculum intravit cum Hephæstione. Is omnium amicorum carissimus erat regi, sed corporis habitu præstabat. Ergò reginæ, illum regem esse ratæ, Persarum more veneratæ sunt. Inde, erroris admonita, Sysigambis, Darii mater, advoluta est pedibus Alexandri, ignorationem excusans. Quam ille manu allevans: Non errâsti, inquit, mater, nam et hic Alexander est.

Hic murus aheneus esto,
Nil conscire sibi, nullâ pallescere culpâ.

Cùm Publius Rutilius Rufus amici cujusdam injustæ rogationi resisteret, atque is per summam indignationem dixisset: Quid ergò mihi opus est amicitiâ tuâ, si, quod rogo, non facis? Imo, respondit Rutilius, quid mihi tuâ, si propter te aliquid injustè facere me oporteat?

Summa petit livor: perflant altissima venti;
Summa petunt dextrâ fulmina missa Jovis.

Pueritia, somnus, imprudentia, vinolentia, insania, ejus generis sunt, ex quibus sæpissimè verum auditur.

Cædimus, inque vicem præbemus crura flagellis.
Vivitur hoc pacto.

Orestis et Pyladis amicitia immortalem apud posteros famam adepta est. Quid enim celebratum magis, quàm illorum coram Rege Thoante contentio, uter moreretur? Dum alter niteretur ab altero depellere crimen et criminis pœnam, atque in se transferre: dum, ignorante Rege uter eorum esset Orestes, Pylades Orestem se esse diceret, ut pro illo necaretur; Orestes autem, ita ut erat, Orestem se esse perseveraret.

Surgite, jam vendit pueris jentacula pistor,
Cristatæque sonant undique lucis aves.

Noli imitari malos medicos, qui in alienis morbis profitentur se tenere medicinæ scientiam, ipsi se curare non possunt.

Ut jugulent homines, surgunt de nocte latrones:
Ut teipsum serves, non expergisceris?

T. Volumnius, equestri loco natus, M. Lucullum familiariter coluerat. Eum à M. Antonio interemtum cùm vidisset, et liceret fugâ vitæ consulere, exanimi amico adhæsit, sic in lacrymas et gemitus

profusus, ut nimiâ pietate causam sibi mortis accerseret. Namque propter perseverantem lamentationem ad Antonium pertractus est. Cujus postquàm in conspectu stetit: Jube me, inquit, protinus ad Luculli corpus perduci et occidi. Neque enim absumto illo superesse debeo, cùm ei infelicis adversùm te militiæ auctor fuerim. Facilè impetravit ab Antonio: ductusque quò voluerat, Luculli dextram avidè osculatus est, caputque ejus, quod abscissum jacebat, pectori suo applicuit; ac deinde cervicem suam interfectoris gladio præbuit.

Invidiæ domus est imis in vallibus antri;
Sed quoquò ingreditur, florentia proterit arva,
Exuritque herbas, et summa papavera carpit.
Quò non livor adit?

Conscientia benè actæ vitæ, multorumque benefactorum recordatio, jucundissima est.

Da spatium, tenuemque moram; mala cuncta ministrat
Impetus.

Cimon Atheniensis fuit tantâ liberalitate, ut, cùm compluribus locis prædia hortosque haberet, nunquam eis custodem imposuerit fructûs servandi gratiâ. Semper eum pedissequi cum nummis sunt secuti, ut, si quis opis ejus indigeret, haberet, quod statim daret, ne differendo videretur negare. Sæpe cùm aliquem videret minùs benè vestitum, suum

amiculum dedit. Multos locupletavit: complures pauperes mortuos suo sumtu extulit.

Falx facta ex ense.

Pax me certa ducis placidos curvavit in usus.
Agricolæ nunc sum, militis antè fui.

Nihil bonum est, nisi quod honestum: nihil malum, nisi quod turpe.

Quicquid excessit modum,
Pendet instabili loco.

Octava Calendas Julii, longissima dies totius anni, et nox brevissima, solstitium conficiunt.

Quis enim virtutem amplectitur ipsam,
Præmia si tollis?

Titus amor ac deliciæ generis humani appellatus est. Admonentibus domesticis, quia plura polliceretur, quàm præstare posset: non oportere ait, quemquam à sermone principis tristem discedere. Atque etiam recordatus quondam super cœnam quòd nihil cuiquam toto die præstitisset, memorabilem illam, meritòque laudatam vocem edidit: Amici, diem perdidi!

Gratia, fama, valetudo contingat abundè,
Et mundus victus, non deficiente crumenâ.

Vir bonus est, qui prodest, quibus potest, nocet autem nemini.

Candelabrum ligneum.

Esse vides lignùm : serves nisi lumina, fiet
De candelabro magna lucerna tibi.

Urbem cuidam Alexander donabat. Cùm ille, cui donabatur, tantum munus recusaret, diceretque non convenire fortunæ suæ; Non quæro, inquit, quid te accipere deceat, sed quid me dare.

Sæpe Jovem vidi, cùm jam sua mittere vellet
Fulmina; thure dato, sustinuisse manum.

Animi improbi semper cruciantur pœnæ timore, quâ aut afficiuntur, aut semper sunt in metu, ne aliquando afficiantur.

Mors sola fatetur
Quantula sint hominum corpuscula.

Ab Antigono Cynicus quidem petiit talentum. Respondit, plus esse, quàm quod Cynicus petere deberet. Repulsus, petiit denarium. Respondit rex, minus esse, quàm quod regem deceret dare. Sic invenit Antigonus quomodo neutrum daret.

Fistula.

Quid me compactum ceris, et arundine, rides?
Quæ primùm extructa est fistula, talis erat.

Neque pecuniæ, neque tecta magnifica, neque opes, neque imperia, neque voluptates, in bonis

rebus numerandæ sunt: quippe homines, his rebus circumfluentes, ea desiderant maximè, quibus abundant.

Dulce mori miseris, sed mors optata recedit:
At cùm tristis erit, præcipitata venit.

Alexandro Orientis victori Corinthii per legatos gratulati sunt, et civitate illum suâ donaverunt. Cùm risisset Alexander hoc munus, unus ex legatis: Nulli, inquit, alii civitatem unquam dedimus, quàm Herculi. Tum verò Alexander lubens accepit honorem: neque tam eos respexit, qui sibi civitatem donarent, quàm illum, cui uni, antequàm sibi, dedissent.

Majore tumultu
Planguntur nummi, quàm funera. Nemo dolorem
Fingit in hoc casu.

Consuetudinis magna vis est; pernoctant venatores in nive, in montibus uri se patiuntur.

Pica loquax certâ dominum te voce saluto:
Si me non videas, esse negabis avem.

Ipsæ feræ officia sentiunt: nec ullum tam immansuetum animal est, quod non curâ mitiges, et in amorem tui vertas. Leonum ora à magistris impunè tractantur: elephantorum feritas cibo mitescit.

O vita misero longa : felici brevis ;
Felices sequeris, mors, miseros fugis.

Hostium repentinus adventus magis conturbat, quàm expectatus: et maris subita tempestas terret navigantes vehementiùs, quàm antè provisa.

Minuti
Semper et infirmi est animi, exiguique voluptas
Ultio.

Leonidas Lacedæmonius, cum trecentis civibus apud Thermopylas objectus Xerxi in Græciam irrumpenti cum innumerabili militum copiâ, maluit occumbere dimicando, quàm assignatam sibi à patriâ stationem deserere. Ideoque tam alacri animo cohortatus est suos ad id prælium, quo perituri erant, ut diceret: Sic prandete, commilitones, tanquam apud inferos cœnaturi. Mors erat denunciata trecentis illis Lacedæmoniis : nec victoriam sperabant, nec reditum: ille locus iis sepulcrum futurus erat. Perinde tamen ac victoria esset promissa, ductori intrepidè paruerunt.

Nil admirari, prope res est una, Numici,
Solaque, quæ possit facere et servare beatum.

Nos ita liquescimus mollitiâ, ut apis aculeum sine clamore ferre non possimus.

Frangere dum metuis, frangis crystallina ; peccant
Securæ nimiùm, solicitæque manus.

Magnis veterum scriptorum laudibus celebrata est Cynegiri militis Atheniensis gloria: qui, cùm in campis Marathoniis, duce Miltiade, magnam Persarum cædem fecisset, hostesque fugientes in naves egisset; onustam navem dextrâ manu tenuit, nec priùs demisit, quàm manum amitteret. Amputatâ dextrâ, navem sinistrâ comprehendit. Quam et ipsam cùm amisisset, ad postremum morsu navem detinuit.

Quàm magna gerunt
Grege pro toto bella juvenci!
Si conjugio timuere suo,
Poscùnt timidi prælia cervi.

Suum cuique pulchrum est: adhuc neminem cognovi poetam, qui sibi non optimus videretur: te tua, me delectant mea.

Nam scelus intrà se tacitum qui cogitat ùllum,
Facti crimen habet.

Cicero S. D. Terentiæ Suæ.

Ad ceteras meas miserias accessit dolor et è Dolabellæ valetudine et è Tulliæ. Omnino de omnibus rebus nec quid consilii capiam, nec quid faciam scio. Tu velim tuam et Tulliæ valetudinem cures. Vale.

Non sibi, sed domino, venatur vertagus acer,
Illæsum leporem qui tibi dente feret.

Horæ cedunt, et dies, menses et anni, nec præteritum tempus unquam revertitur, nec quid sequatur sciri potest.

Fortior est, qui se, quàm qui fortissima vincit
Castra, ducum victor, victor et ipse sui.

Quid præcipuum in rebus humanis est? Vitia domuisse. Hâc nulla est major victoria. Multi sunt, qui urbes, qui populos habuere in potestate; paucissimi, qui se.

Nil dictu fœdum visuque hæc limina tangat,
Intrà quæ puer est.

O volucrem fortunam! quàm citò omnia ex lætitiâ et voluptate ad luctum et lacrymas recidunt.

Desine defuncti lacrymis urgere sepulcrum;
Panditur ad nullas janua nigra preces.

Capua, Campàniæ urbs, prona semper in luxuriam fuit, non modò ingeniorum vitio, sed etiam copiâ voluptatum, quas longa indulgentia fortunæ, et loci amœnitas subministrabant. Cùm illuc iter flexisset Hannibal, victis ad Cannas Romanis, ibi majorem partem hyemis sub tectis habuit exercitum, duratum priùs adversùs mala, et nondum expertum bona. Itaque, quos nulla vis mali vicerat, perdidere nimia bona, et voluptates immodicæ. Somnus enim, et vinum, et epulæ, et otium ita

enervaverunt corpora animosque, ut vires ad vincendum ademerint, et Marcellus verè dixisse videatur: Capuam Hannibali Cannas fuisse.

Sponte tamen juvenes imitantur cetera; solam
Inviti quoque avaritiam exercere jubentur.

Præter culpam et peccatum homini accidere nihil potest, quod sit horribile aut pertimescendum.

Supprime jam lacrymas: non est revocabilis illis,
Quem semel umbriferâ navita lintre tulit.

Nihil est honestius magnificentiusque quàm pecuniam contemnere, si non habeas; si habeas, ad beneficentiam liberalitatemque conferre.

Crescit amor nummi, quàntùm ipsa pecunia crescit,
Et minùs hanc optat, qui non habet.

Ut multa secunda moderatè tulimus, sic adversam fortunam fortiter ferre debemus.

Soles occidere et redire possunt:
Nobis cùm semel occidit brevis lux,
Nox est perpetuò una dormiénda.

Contemplatus Cato major M. Curii villam, quæ non longè aberat à suâ, admirari satis non poterat vel hominis ipsius continentiam, vel temporum disciplinam. Huic Curio ad focum sedenti, in agresti scamno, et ligneo catillo cœnanti, magnum

auri pondus Samnites cùm attulissent, repudiati ab eo sunt. Dixit enim, non aurum habere præclarum sibi videri; sed iis, qui haberent aurum, imperare.

Sol fugit, et removent subeuntia nubila cœlum;
  Et gravis effusis decidit imber aquis.

Est non modò liberale, paululùm nonnunquam de suo jure decedere, sed interdum etiam fructuosum.

Dives qui fieri vult,
Et citò vult fieri.

Cicero S. D. Terentiæ suæ.

Si vales, benè est: ego valeo. Valetudinem tuam velim cures diligentissimè. Nam mihi et scriptum et nunciatum est, te in febrim subitò incidisse. Quòd celeriter me fecisti de Cæsaris literis certiorem, fecisti mihi gratum. Item posthàc, si quid opus erit, si quid acciderit novi, facies ut sciam. Cura ut valeas. Vale.

Sensit Alexander, testâ cùm vidit in illâ
Magnum habitatorem, quantò felicior hic, qui
Nil cuperet, quàm qui totum sibi posceret orbem.

Phocion Atheniensis, etsi sæpe exercitibus præfuit, summosque magistratus cepit, tamen fuit perpetuò pauper, cùm ditissimus esse posset. Hic cùm à rege Philippo munera magnæ pecuniæ repudiaret, legatique hortarentur accipere, simulque

admonerent, si ipse facilè careret pecuniâ, liberis tamen suis prospiceret, quibus difficile esset in summâ paupertate tantam paternam tueri gloriam; his ille: si mei similes erunt, inquit, agellus illos alet, qui me ad hanc dignitatem perduxit; sin sunt futuri dissimiles, nolo meis impensis illorum ali augerique luxuriam.

Jam veniunt anni fragiles, et inertior ætas:
    Inficit et nigras alba senecta comas.

Cùm juvenes relaxare animos, et dare se jucunditati volent, caveant intemperantiam, meminerint verecundiæ.

    Tolluntur in altum,
Ut lapsu graviore ruant.

Quàm parvo contentus est sapiens! quam parùm paupertatem timet! Ducebat pro nihilo pecuniam Anacharsis Scythes, cujus extat epistola, his verbis: Anacharsis Hannoni salutem. Mihi amictus est, ut Scythis, feræ pellis; calceamentum, pedum callum; cubile, terra; obsonium, fames; lacte, caseo, carne, vescor. Quare munera ista tua, vel civibus tuis, vel Diis immortalibus dona.

Sic mea perpetuis liquefiunt pectora curis,
    Ignibus admotis ut nova cera solet.

Eum nos, qui ætate anteit, tanquam superiorem colere debemus.

Desinat elatis quisquam confidere rebus;
Omnia mors æquat.

Xenocrates, cùm legati ab Alexandro quinquaginta ei talenta attulissent, quæ pecunia erat maxima temporibus illis, abduxit legatos ad cœnam in academiam, iisque apposuit tantùm quod satis esset, nullo apparatu. Cùm postridie rogarent eum, cui numerari pecuniam juberet: Quid? vos hesternâ, inquit, cœnulâ non intellexistis me pecuniâ non egere?

Littora nativos per se dant picta lapillos:
Et volucres nullâ dulciùs arte canunt.

Fit nescio quo pacto, ut magis in aliis cernamus, si quid delinquitur, quàm in nobismet ipsis.

Vivitur exiguo meliùs; natura beatis
Omnibus esse dedit, si quis cognoverit uti.

Diogenes Alexandro roganti, ut diceret si quid sibi opus esset, respondit: Nunc quidem paululùm à sole absis. Offecerat videlicet apricanti. His auditis, Alexander: Nisi Alexander essem, inquit, libenter essem Diogenes.

Si numeres anno soles et nubila toto,
Invenies nitidum sæpiùs îsse diem.

Tonsores in Italiam ex Siciliâ venere post Romam conditam anno quadringentesimo quinquagesimo quarto. Antè intonsi fuere Romani.

Si metuis, si prava cupis, si duceris irâ,
Servitii patiere jugum, tolerabis iniquas
Interiùs leges. Tunc omnia jure tenebis,
Cùm poteris rex esse tui.

Xerxes, refertus omnibus præmiis donisque fortunæ, non equitatu, non pedestribus copiis, non navium multitudine, non infinito pondere auri, contentus, præmium ei proposuit, qui invenisset novam voluptatem. Quâ inventâ, ipse non fuit contentus; neque enim unquam finem inveniet libido.

An gravis inceptum peragit fortuna tenorem?
Et manet in cursu semper acerba suo?

Urbem Megaram ceperat Demetrius, cui cognomen Poliorcetes fuit. Ab hoc Stilpon philosophus interrogatus, num quid perdidisset? Nihil, inquit; omnia namque mea mecum sunt. Atqui et patrimonium suum perdiderat, et hostis filios rapuerat, et patriam expugnaverat. Ille tamen nihil se damni passum fuisse testatus est. Habebat enim secum vera bona, doctrinam scilicet, et virtutem, in quæ hostis manum injicere non poterat. Omnium scilicet bonorum, quæ extrinsecus adveniunt, incerta possessio est.

Nunquam libertas gratior extat,
Quàm sub rege pio.

Nec domus, nec Respublica stare potest, si in eâ nec rectè factis præmia extent, nec supplicia peccatis.

Crede mihi, miseris cœlestia numina parcunt,
Nec semper læsos et sine fine premunt.

Timoleon Corinthius magnus omnium judicio vir extitit. Namque huic uni contigit, ut patriam oppressam à tyranno liberaret. Cùm frater ejus Timophanes tyrannidem Corinthi occupâsset, et ipse particeps regni posset esse; tantùm abfuit à societate sceleris, ut antetulerit civium suorum libertatem fratris saluti, et patriæ legibus obtemperare sanctius duxerit, quàm imperare patriæ. Hâc mente, fratrem tyrannum interficiendum curavit.

Odi et amo: quare id faciam fortasse requiris;
Nescio; sed fieri sentio, et excrucior.

Literas ad se ab amico missas, offensione aliquâ in medium proferre, palamque recitare, nihil est aliud, quàm tollere è vitâ societatem, tollere amicorum colloquia absentium: multa enim loca solent esse in epistolis, quæ, prolata si sint, inepta esse videantur: et multa seria, neque tamen ullo modo divulganda.

Utque reformidant insuetum lumina solem:
Sic ad lætitiam mens mea segnis erit.

Timoleon missus à Corinthiis ad ferendam opem Syracusanis, incredibili felicitate Dionysium totâ Siciliâ depulit; civitatibus leges libertatemque reddidit; et maximo bello tantum otium toti insulæ conciliavit, ut conditor urbium earum videretur. Cùm tantis esset opibus, ut etiam invitis imperare posset; tantum autem haberet amorem omnium Siculorum, ut nullo recusante regnum obtineret; maluit se diligi, quàm metui. Itaque, cùm primùm potuit, imperium deposuit, et privatus Syracusis, quod reliquum vitæ fuit, vixit.

Nil nimiùm studeo, Cæsar, tibi velle placere,
Nec scire utrùm sis albus, an ater, homo.

Habenda est ratio valetudinis: utendum est exercitationibus modicis.

Rara juvant; primis sic major gratia pomis:
Hybernæ pretium sic meruere rosæ.

Diocletianus, sponte depositis imperialibus fascibus, in propriis agris consenuit. Quùm aliquando ab Herculio et Galerio excitaretur ad recipiendum imperium, illud tanquam pestem detestans, hoc respondit: Utinam Salonæ possetis visere olera nostris manibus consita, profectò nunquam illud tentandum judicaretis.

Nocte pluit totâ, redeunt spectacula mane:
Divisum imperium cum Jove Cæsar habet.

Non solùm ex malis minima oportet eligere, sed etiam excerpere ex his ipsis, si quid insit boni.

Rara quidem est virtus, quam non fortuna gubernet,
Quæ maneat stabili, cùm fugit illa, pede.

Inventi sunt multi, qui non modò pecuniam, sed etiam vitam, pro patriâ profundere parati essent; iidem gloriæ jacturam ne minimam quidem facere vellent, etiam republicâ postulante. Ut Callicratidas, qui cùm Lacedæmoniorum dux fuisset Peloponnesiaco bello, multaque fecisset egregiè, vertit ad extremum omnia, cùm consilio non paruit eorum, qui suadebant ne classe dimicaret cum Atheniensibus; quibus ille respondit: Lacedæmonios, classe illâ amissâ, aliam parare posse; se fugere sine suo dedecore non posse.

Vipera Cappadocem malesana momordit; at ipsa
Gustato periit sanguine Cappadocis.

Elephanti jussa faciunt, leones jugum subeunt, in mari vituli mitescunt; hirundines verò et mures indociles sunt.

Juvat ire perîclis
Ad decus: et dextrâ memorandum condere nomen;
Quale dedit nunquam rebus fortuna secundis.

Adversùs Hannibalem callidum imperatorem toties victorem, dux à Romanis electus Q. Fabius, novam vincendi artem commentus est, non pugnare, et hostem morâ frangere. Unde Cunctator est dictus.

Mater Lacæna clypeo obarmans filium,
Cum hoc, inquit, aut in hoc, redi.

Non licebat vinum fœminis Romæ bibere. Mecennii uxor, quòd vinum biberat è dolio, interfecta fuit à marito.

Vix mihi credetis, sed credite; Troja maneret,
Præceptis Priami si foret usa senis.

Non terret sapientem mors, quæ propter incertos casus quotidie imminet, propter brevitatem vitæ nunquam longè potest abesse. Pellantur ergò istæ ineptiæ penè aniles; ante tempus mori, miserum esse. Quod tandem tempus? Naturæne? At ea quidem dedit usuram vitæ, tanquam pecuniæ nullâ præstitutâ die. Quid est igitur, quod querare, si repetit, cùm vult? eâ enim conditione acceperas. Iidem, si puer parvus occidit, æquo animo ferendum putant: si verò in cunis, ne querendum quidem. Atqui ab hoc acerbiùs exegit natura, quod dederat. Nondum gustaverat, inquiunt, vitæ suavitatem: hic autem jam sperabat magna, quibus frui cœperat. At in ceteris rebus melius putatur, attingere aliquam partem, quàm nullam. Cur in vitâ secus? Quanquam non malè

ait Callimachus multò sæpiùs lacrymâsse Priamum, quàm Troilum.— Quæ verò ætas longa est? aut quid homini longum? Nonne senectus assecuta est modò pueros, modò adolescentes? Apud Hypanim fluvium, qui ab Europæ parte in Pontum influit, Aristoteles ait bestiolas quasdam nasci, quæ unum diem vivant. Ex his igitur, quæ horâ octavâ mortua est, provectâ ætate mortua est: quæ verò occidente sole, decrepita. Confer nostram lòngissimam ætatem cum æternitate, reperiemur in eâdem brevitate, quâ illæ bestiolæ.

Hæc Rufi tabula est? Nil verius. Ipse ubi Rufus?
In cathedrâ. Quid agit? Hoc, quod et in tabulâ.

Noctu ambulabat in publico Themistocles, cùm somnum capere non posset: quærentibus respondébat, se è somno suscitari Miltiadis trophæis.

Multis casta licet mens, et sine crimine constet
Vita, tamen probitas cum paupertate jacebit.

Cùm Canius Julus cum Caio Cæsare Caligulâ diu altercatus fuisset, abeunti Imperator dixit; Ne fortè ineptâ spe tibi blandiaris, ad supplicium te duci jussi. Gratias, inquit, ago, optime princeps. Decem dies usque ad supplicium sine ullâ solicitudine exegit. Vix credi potest, quæ vir ille dixerit, quæ fecerit, quàm in tranquillo fuerit. Ludebat latrunculis, cùm Centurio agmen periturorum trahens, et illum quoque citari jubet.

Vocatus, numeravit calculos, et sodali suo: Vide, inquit, ne post mortem meam mentiaris te vicisse. Tum annuens Centurioni: Testis, inquit, eris, uno me antecedere.

Oderunt peccare boni virtutis amore;
Tu nihil admittes in te formidine pœnæ.

Cùm quæsitum esset ex Socrate, nonne Archelaum, qui tum fortunatissimus habebatur, beatum putaret? Haud scio, inquit, nunquam enim cum eo locutus sum. Ain' tu? An tu aliter id scire non potes? Nullo modo. Tu igitur ne de Persarum quidem rege magno potes dicere, beatusne sit! An ego possum, cùm ignorem, quam sit vir bonus? Quid? tu vitam beatam in eo sitam putas? Ita prorsus existimo, bonos esse beatos, improbos miseros. Miser ergò Archelaus? Certè, si injustus.

Infelix Dido, nulli benè nupta marito:
Hoc pereunte fugis; hoc fugiente peris.

Diogenes rogatus, quemadmodùm sepeliri vellet, projici se jussit inhumatum. Tum amici: Volucribusne et feris? Minimè verò, inquit: sed bacillum propter me, quo abigam, ponitote. Quî poteris? illi dixerunt: non enim senties. Quid igitur mihi ferarum laniatus oberit, nihil sentienti?

Desine nec Latios, nec Graios volvere libros;
Si quis multa leget, multa legenda sciat.

Quùm de Simonide quæsivisset tyrannus Hiero quid esset Deus, deliberandi causâ sibi unum diem postulavit. Quùm idem ex eo postridie quæreret, biduum petiit. Quùm sæpiùs duplicaret numerum dierum, admiransque Hiero quæreret, cur ita faceret? Quia, inquit, quanto diutiùs considero, tanto mihi res videtur obscurior.

Ludus enim genuit trepidum certamen, et iram:
Ira truces inimicitias, et funebre bellum.

Minabatur Theodoro philosopho tyrannus mortem, et quidem sine sepulturâ. Cui Theodorus: O te ineptum, si putas interesse, supra terram an infra, putrescam!

Nam qui mentiri, aut fallere insuêrit patrem,
Tanto magis audebit ceteros.

Solon, cùm interrogaretur, cur nullum supplicium constituisset in eum, qui parentem necâsset, respondit se id neminem facturum putâsse.

Nullâ reparabilis arte
Læsa pudicitia est; deperit illa semel.

Sepulcrum Cyri Alexander jussit aperiri, in quo erat conditum ejus corpus, cui volebat dare inferias. Auro argentoque repletum esse crediderat; quippe ita Persæ vulgaverant. Sed, præter clypeum ejus putrem, et arcus duos Scythicos, et acinacem, nihil reperit. Ceterùm velavit ami-

culo suo loculum, in quo jacebat corpus: miratus tanti nominis regem, tantis præditum opibus, haud pretiosiùs sepultum esse, quàm si fuisset è plebe.

Non facilè incipient turres vitare columbæ,
Antra feræ, pecudes gramina, mergus aquas.

Ferunt Anaxagoram, nuntiatâ filii morte, dixisse: Sciebam me genuisse mortalem.

Sed propera; nec te venturas differ in horas:
Qui non est hodie, cras minùs aptus erit.

Dolor esse videtur acerrimus virtuti adversarius. Huic igitur succumbet virtus? Quàm turpe, O Dii boni! Pueri Spartiatæ non ingemiscunt verberibus laniati. Adolescentium greges Lacedæmone incredibili contentione certant pugnis, calcibus, unguibus, morsu denique, ita ut exanimarentur, priùsquàm se victos faterentur. Qui apud Indos sapientes habentur, nudi ætatem agunt, et Caucasi nives, hyemalemque vim perferunt sine dolore: cùmque ad flammam se applicaverint, sine gèmitu aduruntur. Mulieres verò in Indiâ, cùm est cujusvis earum vir mortuus, in certamen veniunt, quàm plurimùm ille dilexerit: plures enim singulis solent esse nuptæ. Quæ est victrix, ea læta, unà cum viro in rogum imponitur: victæ mœstæ discedunt.

Est quòque cunctarum novitas gratissima rerum:
Libatum florem sedula spernit apis.

Lacæna, quùm filium in prælium misisset, et interfectum audîsset : Idcirco, inquit, genueram, ut esset, qui pro patriâ mortem non dubitaret occumbere.

Tabida consumit ferrum, lapidesque, vetustas ;
Nullaque res majus tempore robur habet.

Xenophon, cùm solemne sacrum faceret, filium cognovit cecidisse in prælio apud Mantineam ; nec ideo inceptum Deorum cultum omisit, sed tantummodò coronam deponere contentus fuit. Percontatus deinde quonam modo occubuisset filius, ut audivit fortissimè pugnantem interiisse, coronam capiti reposuit ; numina testatus se majorem ex filii virtute voluptatem, quàm ex morte dolorem, sentire.

Omnibus nobis ut res dant sese, ita magni atque humiles sumus.
O fortuna, ut nunquam perpetuò es bona !

Darius in fugâ, cùm aquam turbidam et cadaveribus inquinatam bibisset, negavit unquam se bibisse jucundiùs. Nunquam videlicet sitiens biberat.

Longa dies homini docuit parere leones :
Longa dies molli saxa peredit aquâ.

Ciceronem, mortem Tulliæ suæ lugentem, his verbis consolatur Servius Sulpicius : Quæ res mihi non mediocrem consolationem attulit, volo tibi commemorare, si fortè eadem res tibi minuere

dolorem possit.———Ex Asiâ rediens, cùm ab Æginâ Megaram versùs navigarem, cœpi regiones circumcirca prospicere. Post me erat Ægina, antè Megara, dextrâ Piræus, sinistrâ Corinthus: quæ oppida quodam tempore florentissima fuerunt, nunc prostrata ac diruta ante oculos jacent. Cœpi egomet mecum sic cogitare: Hem, nos homunculi indignamur, si quis nostrûm interiit, aut occisus est, quorum vita brevior esse debet, cùm uno loco tot oppidorum cadavera projecta jaceant? Visne tu te, Servi, cohibere, et meminisse hominem te esse natum?—Crede mihi: cogitatione eâ non mediocriter sum confirmatus.

Ipsa etiam veniens consumit saxa vetustas:
Et nullum est, quod non tempore cedat, opus.

Cùm in phiditiis Lacedæmoniorum tyrannus cœnavisset Dionysius, negavit se jure illo nigro, quod cœnæ caput erat, delectatum. Tum is, qui illa coxerat: minimè mirum; condimenta enim defuerunt. Quæ tandem? inquit ille. Labor in venatu, sudor, cursus ad Eurotam, fames, sitis: his enim rebus Lacedæmoniorum epulæ condiuntur.

Homine imperito nunquam quidquam injustius,
Qui, nisi quod ipse facit, nil rectum putat.

Socrates servo ait: cæderem te, nisi irascerer. Pœnam servi in aliud tempus distulit; illo tempore se admonuit.

Tempus edax rerum, tuque, invidiosa vetustas, Omnia destruitis.

Dionysius, cùm quidam ex ejus assentatoribus, Damocles, commemoraret in sermone copias ejus, opes, majestatem dominatûs, rerum abundantiam, magnificentiam ædium regiarum; negaretque unquam beatiorem quemquam fuisse: Visne igitur, inquit, Damocle, quoniam hæc te vita delectat, ipse eandem degustare, et fortunam experiri meam? Cùm ille se cupere dixisset, collocari jussit hominem in aureo lecto, strato pulcherrimo, textili stragulo, magnificis operibus picto: abacosque complures ornavit argento, auroque cælato. Tum ad mensam pueros delectos jussit consistere, eosque nutum illius intuentes diligenter ministrare. Aderant unguenta, coronæ; incendebantur odores; mensæ conquisitissimis epulis extruebantur. Fortunatus sibi Damocles videbatur. In hoc medio apparatu, fulgentem gladium, è lacunari setâ equinâ aptum, demitti jussit, ut impenderet illius beati cervicibus. Itaque nec ministrantes aspiciebat, nec plenum artis argentum; nec manum porrigebat in mensam: jam ipsæ defluebant coronæ. Denique exoravit tyrannum, ut abire liceret, quòd jam beatus nollet esse.

Vitaret cœlum Phaëton, si viveret; et quos
Optârat stultè, tangere nollet equos.

C. Julius Cæsar, qui victoriâ clementissimè usus est, cùm scrinia deprehendisset epistolarum ad Pompeium missarum ab iis, qui videbantur in diversis fuisse partibus, legere noluit, sed combussit.

En ego, non paucis quondam munitus amicis,
Dum flavit velis aura secunda meis;
Ut fera nimboso tumuerunt æquora vento,
In mediis, lacerâ puppe, relinquor aquis.

Æschines, cùm propter ignominiam judicii cessisset Athenis, et se Rhodum contulisset, rogatus à Rhodiis, legisse fertur orationem illam egregiam, quam in Ctesiphontem contra Demosthenem dixerat: quâ perlectâ, petitum est ab eo postridie, ut legeret illam etiam, quæ erat contrà à Demosthene pro Ctesiphonte edita. Quam cùm suavissimâ et maximâ voce legisset, admirantibus omnibus: Quanto, inquit, magis admiraremini, si audîssetis ipsum!

Quid mihi divitiæ; quarum si demseris usum,
Quamvis largus opum, semper egenus ero?
Non aliter sitiens vicinas Tantalus undas
Captat, et appositis abstinet ora cibis.

Quid facilius fuit regi Antigono, quàm duos milites ad supplicium duci jubere, qui, proximi regio tabernaculo, de rege suo multa temere effutiebant? Audierat omnia Antigonus, utpote cùm inter dicentes et audientem velum tantùm inter-

esset: quod ille leviter commovit, et: Longiùs, inquit, discedite, ne vos rex audiat.

Nescio quâ natale solum dulcedine captos
  Ducit, et immemores non sinit esse sui.
Quid melius Româ? Scythico quid frigore pejus?
  Huc tamen ex illâ barbarus urbe fugit.
Assuetos tauri saltus, assueta leones
  (Nec feritas illos impedit) antra petunt.

Rex Prusias, cùm Hannibali apud eum exulanti pugnare placeret, negabat se audere, cùm exta prohiberent. An tu, inquit ille, carunculæ vitulinæ mavis, quàm Imperatori veteri, credere?

Dum juvat, et vultu ridet fortuna sereno,
  Indelibatas cuncta sequuntur opes.
At simul intonuit, fugiunt; neque noscitur ulli,
  Agminibus comitum qui modò cinctus erat.

Si qua in Philippo Macedonum rege virtus fuit, contumeliarum patientia ingens illi instrumentum fuit ad tutelam regni. Demochares ad eum, inter alios Atheniensium legatos, venerat. Auditâ benignè legatione, Philippus: Dicite, inquit, mihi, facere quid possim, quod sit Atheniensibus gratum. Excepit Demochares: Te suspendere. Indignatio circumstantium ad tam inhumanum responsum exorta est. Quos Philippus conticescere jussit, et protervum hominem salvum et incolumem dimittere. At vos, inquit, ceteri legati, nunciate Athe-

niensibus, multo superbiores esse, qui ista dicunt, quàm qui impunè dicta audiunt.

Quo quisque est major, magis est placabilis iræ,
Et faciles motus mens generosa capit.
Corpora magnanimo satis est prostrâsse leoni;
Pugna suum finem, cùm jacet hostis, habet.
At lupus, et turpes instant morientibus ursi,
Et quæcunque minor nobilitate fera est.

Alexander magnus ille, cùm in Sigæo ad Achillis tumulum adstitisset: O fortunate, inquit, adolescens, qui tuæ virtutis Homerum præconem inveneris! At verè: nam, nisi Ilias illa extitisset, idem tumulus, qui corpus ejus contexerat, nomen etiam obruisset.

Vive tibi, quantùmque potes prælustria vita;
Sævum prælustri fulmen ab arce venit.
Effugit hybernas demissa antenna procellas,
Lataque plus parvis vela timoris habent.
Aspicis, ut summâ cortex levis innatet undâ,
Cùm grave nexa simul retia mergat onus.
Qui cadit in plano, (vix hoc tamen evenit ipsum)
Sic cadit, ut tactâ surgere possit humo.

Cùm Philippus Methonem urbem oppugnaret, in prætereuntem sagitta jacta de muris dextrum ejus oculum effodit. Quo vulnere nec segnior in bellum, nec iracundior, adversùs hostes factus est:

adeò ut pacem deprecantibus dederit, et mitis adversùs victos fuerit.

Improba solicitæ tu causa, pecunia, vitæ es,
Per te immaturum mortis adimus iter.
Tu vitiis hominum crudelia pabula præbes,
Semina curarum de capite orta tuo.

Antimachus Clarius poeta, cùm, convocatis auditoribus, legeret eis magnum volumen suum, et eum legentem omnes præter Platonem reliquissent: Legam, inquit, nihilominùs; Plato enim mihi unus instar est omnium.

Æra nitent usu; vestis bona quærit haberi;
Canescunt turpi tecta relicta situ.
Hinc famæ vigilare juvet; quis nôsset Homerum,
Ilias æternum si latuisset opus?
Quis Danaën nôsset, si semper clausa fuisset;
Inque suâ turri perlatuisset anus.

Cùm apud Philippum regem præ vino dormitantem dixisset causam mulier, fuissetque immeritò damnata; exclamavit se ab ejus judicio provocare. Ad quem ergò proclamas? inquit rex iratus. A Philippo, respondit illa, benè poto et dormitante, ad Philippum sobrium et vigilantem. Excussit regi crapulam et somnolentiam tam liberum mulierculæ responsum; et, causâ ejus diligentiùs inspectâ, justiorem sententiam tulit.

Finirent multi letho mala; credula vitam
 Spes alit, et meliùs cras fore semper aït.
Spes etiam validâ solatur compede vinctum;
 Crura sonant ferro; sed canit inter opus.
Spes alìt agricolas; spes sulcis credit aratis
 Semina, quæ magno fœnore reddat ager.
Hæc laqueo volucres, hæc captat arundine pìsces,
 Cùm tenues hamos abdidit antè cibus.

Tullius S. D. Terentiæ suæ.

S. V. B. E. E. Q. V. Nos quotidie tabellarios nostros expectamus: qui si venerint, fortàsse erìmus certiores quid nobis faciendum sit; faciemusque te statim certiorem. Valetudinem tuam cura diligenter. Vale.

Casta suo gladium cùm traderet Arria Pæto,
 Quem de visceribus traxerat ipsa suis;
Si qua fides, vulnus, quod feci, non dolet, inquit:
 Sed, quod tu facies, hoc mihi, Pæte, dolet.

Postquàm victum regem Perseum consolatus est victor Paulus Æmilius, sermone ad circumstantes Romanos converso, dixit; Exemplum insigne cernitis mutationis rerum humanarum. Vobis hoc præcipuè dico, juvenes. Ideo in secundis rebus nihil in quemquam superbè ac violenter consulere decet, nec præsenti credere fortunæ; cùm quid vesper ferat incertum est. Is demum vir erit, cujus animum fortuna nec prospera flatu suo efferet, nec adversa infringet.

Divitias alius fulvo sibi congerat auro,
 Et teneat culti jugera multa soli.
Me mea paupertas vitæ traducat inerti,
 Dum meus assiduo luceat igne focus.

Darius adversùs Alexandrum in Ciliciâ pugnaturus, coegerat undique penè innumerabilem militum multitudinem. Cujus aspectu cùm admodùm lætus esset, spem quoque ejus inflabat adulatórum turba, certam de Alexandro victoriam pollicitantium. Conversus tum ad Charidemum Atheniensem, virum belli peritum, percontari cœpit: Satisne ei videretur instructus ad obterendum hostem? At ille liberè admonuit: Illam ex omnibus Orientis partibus excitam hominum multitudinem, purpurâ, argento, auroque fulgentem, futuram esse imparem Macedonibus, qui, paupertate magistrâ usi, militarem disciplinam didicissent, et non decora arma, sed fortitudinem animi, ad prælium afferrent.

Si memini, fuerant tibi quatuor, Ælia, dentes:
 Exspuit una duos tussis, et una duos.
Jam secura potes totis tussire diebus;
 Nil isthic, quod agat, tertia tussis habet.

Scipio Nasica cùm ad poetam Ennium venisset, eique ab ostio quærenti Ennium, ancilla dixisset, domi non esse; Nasica sensit illam domini jussu dixisse, et illum intus esse. Paucis pòst diebus cùm ad Nasicam venisset Ennius, et eum à januâ quæreret, exclamat Nasica, se domi non esse: tum

Ennius: Quid, inquit, ego non cognosco vocem tuam? Hìc Nasica: Homo es impudens: ego cùm te quærerem, ancillæ tuæ credidi te domi non esse, tu mihi non credis ipsi?

Conteritur ferrum, silices tenuantur ab usu;
 Sic et continuâ messe senescit ager.
Scilicet et veteres fugiunt juga curva juvenci;
 Et domitus fræno sæpe repugnat equus.

Ut omnia æquo animo feras, exemplum accipe Socratem per omnia aspera jactatum, invictum tamen et paupertate et laboribus. Uxorem habebat moribus feram, linguâ petulantem; et liberos indociles, matri quàm patri similiores. Novissimè objecta est illi et religionum violatio, et juventutis corruptela. Post hæc carcer et venenum. Hæc adeò Socratis animum non moverunt, ut ne vultum quidem moverint.

Conjugis audîsset fatum cùm Porcia Bruti,
 Et subtracta sibi quæreret arma dolor;
Nondum scitis, ait, mortem non posse negari?
 Credideram satis hoc vos docuisse patrem.
Dixit, et ardentes avido bibit ore favillas:
 I nunc, et ferrum, turba molesta, nega.

Quædam civitates, secutæ naturam, quæ parvo contenta est, parvo victu delectatæ sunt, ut Lacedæmonii. Persas negat Xenophon ad panem quidquam adhibere solitos esse, præter nasturtium. Si quædam etiam suaviora natura desiderare videatur,

quàm multa ex terrâ arboribusque nascuntur suavitate præstanti!

Nam mora dat vires, teneras mora percoquit uvas,
Et validas segetes, quod fuit herba, facit.
Quæ præbet latas arbor spatiantibus umbras,
Quo posita est primùm tempore, virga fuit:
Tum poterat manibus summâ tellure revelli;
Nunc stat in immensum viribus aucta suis.

Dicebat Socrates: Multos homines propterea velle vivere, ut ederent et biberent: se bibere atque esse, ut viveret.

Declamas bellè; causas agis, Attale, bellè.
Historias bellas, carmina bella, facis.
Componis bellè mimos, epigrammata bellè;
Bellus grammaticus, bellus es astrologus.
Et bellè cantas, et saltas, Attale, bellè;
Bellus es arte lyræ, bellus es arte pilæ.
Nil benè cùm facias, facis attamen omnia bellè.
Vis dicam quid sis? magnus es ardelio.

Corpus humanum propè utì ferrum est. Ferrum si exerceas, conteritur; si non exerceas, tamen rubigo consumit. Item homines exercendo videmus conteri: si nihil exerceas, inertia atque torpedo plus detrimenti affert, quàm exercitatio.

Fama, malum, quo non aliud velocius ullum,
Mobilitate viget, viresque acquirit eundo :
Parva metu primò ; mox sese attollit in auras ;
Ingrediturque solo, et caput inter nubila condit ;
Tam ficti pravique tenax, quàm nuncia veri.

Nihil aliud est ebrietas, quàm voluntaria insania, et brevis furor. Hinc Alexander charissimum sibi ac fidelissimum amicum Clitum inter epulas transfodit. Marcum Antonium, magnum virum, et ingenii nobilis, quæ alia res perdidit, quàm ebrietas et Cleopatræ amor ? Hæc illum res hostem reipublicæ, hæc hostibus suis imparem, hæc crudelem fecit, cùm inter apparatissimas epulas vino gravis, sitiret tamen sanguinem ; solet nempe vinolentiam crudelitas sequi.

Quintiliane, vagæ moderator summe juventæ :
Gloria Romanæ, Quintiliane, togæ ;
Vivere quòd propero pauper, nec inutilis annis,
Da veniam : properat vivere nemo satis.
Differat hoc, patrios optat qui vincere census,
Atriaque immodicis arctat imaginibus.
Me focus, et nigros non indignantia fumos
Tecta juvant, et fons vivus, et herba rudis.
Sit mihi verna satur ; sit non doctissima conjux :
Sit nox cum somno ; sit sine lite dies.

Diogenes, vir ingentis animi, qui se complicuit in dolio, et in eo cubitavit, divitias projecit, onus illas existimans, et effecit ne quid eripi posset.

Servus, quem sibi unicum servaverat, cùm effugisset, eum reducere noluit: Turpe est, inquit, Manem sine Diogene posse vivere, Diogenem sine Mane non posse. Cùm vidisset puerum cavâ manu bibentem aquam, fregit protinus calicem, cum hâc objurgatione sui: Quamdiu homo stultus supervacuas sarcinulas habui!

Quis fuit, horrendos primus qui protulit enses?
  Quàm ferus, et verè ferreus, ille fuit!
Tunc cædes hominum generi, tum prælia nata;
  Tum brevior diræ mortis aperta via est.

Cùm adolescens fragrans unguento accessisset ad Vespasianum, ut pro impetrato magistratu gratias ageret, hic, ne quam occasionem corrigendi disciplinam prætermitteret, adolescentem vultu aspernatus, voce etiam gravissimâ increpuit: Maluissem allium oboluisses; munusque concessum revocavit.

Ad cœnam nuper Varus me fortè vocavit,
  Ornatus dives, parvula cœna, fuit.
Auro, non dapibus oneratur mensa: ministri
  Apponunt oculis plurima, pauca gulæ.
Tunc ego: Non oculos, sed ventrem pascere veni;
  Aut appone dapes, Vare, vel aufer opes.

Quotidie ad rationem reddendam vocandus est animus. Faciebat hoc Sextius, ut, consummato die, cùm se ad nocturnam quietem recepisset, in-

terrogaret animum suum: Quod hodie malum tuum sanâsti? Cui vitio obstitisti? Quâ parte melior es?

Pulchrum eminere est inter illustres viros;
Consulere patriæ; parcere afflictis; ferâ
Cæde abstinere; tempus atque iræ dare,
Orbi quietem, seculo pacem suo.
Hæc summa virtus, petitur hâc cœlum viâ.

Lysandrum dicere aiunt solitum: Lacedæmone esse honestissimum domicilium senectutis. Nusquam enim tantum tribuitur ætati, nusquam est senectus honoratior. Quin etiam memoriæ proditum est, cùm Athenis quidam in theatrum grandis natu venisset, in magno consessu locum ei à suis civibus nusquam datum: cùm autem ad Lacedæmonios accessisset, consurrexisse omnes, et seni sedem dedisse: cùm ab omnibus plausus esset datus, dixisse ex iis quendam: Athenienses scire, quæ recta essent, sed facere nolle.

Rure morans quid agam, respondeo pauca, rogatus.
Luce Deos oro; famulos, pòst arva, reviso.
Inde lego, Phœbumque cio, Musamque lacesso.
Hinc oleo corpusque frico, mollique palæstrâ
Stringo libens, animo gaudens, ac fœnore liber.
Prandeo, poto, cano, ludo, lavo, cœno, quiesco.
Dum parvus lychnus modicum consumat olivi,
Hæc dat nocturnis nox lucubrata Camœnis.

Apelles, pictor egregius, cùm tabulam pinxerat, eam inspiciendam proponebat transeuntibus; et post ipsam latens, vitia, quæ à quoque notarentur, auscultabat; vulgi enim judicium sæpe præferebat suo. Is aliquando à sutore reprehensus in crepidis pictæ imaginis, statim quod peccatum fuerat emendavit. At eodem sutore superbè propter priorem admonitionem cavillante circa crus imaginis die postero, indignatus Apelles prospexit, denunciavitque: Ne sutor supra crepidam judicaret. Quod deinde in proverbium venit.

Dextera præcipuè capit indulgentia mentes:
Asperitas odium, sævaque verba movent.
Odimus accipitrem, quia semper vivit in armis,
Et pavidum solitos in pecus ire lupos.
At caret insidiis hominum, quia mitis, hirundo;
Quasque colat, turres Chaonis ales habet.

Lycurgi leges laboribus erudiunt juventutem, venando, currendo, esuriendo, sitiendo, algendo, æstuando. Spartæ pueri sic verberibus accipiuntur, ut multus sanguis exeat: quorum non modò nemo exclamavit unquam, sed ne ingemuit quidem.

Cras te victurum, cras dicis, Posthume, semper;
Dic mihi, cras istud, Posthume, quando venit?
Quàm longè, cras istud ubi est, aut unde petendum?
Numquid apud Parthos, Armeniosque latet?

Prudens simplicitas; pares amici;
Convictus facilis; sine arte mensa;
Nox non ebria, sed soluta curis;
Non tristis torus, et tamen pudicus;
Somnus, qui faciat breves tenebras;
Quod sis, esse velis, nihilque malis;
Summum nec metuas diem, nec optes.

Siculus quidam, cui prætor Scipio patronum causæ dabat hominem nobilem, sed admodum stultum: Quæso, inquit, Prætor, adversario meo da istum patronum; deinde mihi neminem dederis.

Dura aliquis præcepta vocet bona; dura fatemur
Esse: sed ut valeas, multa dolenda feres.
Sæpe bibi succos, quamvis iratus, amaros
Æger: et oranti mensa negata mihi est.

Patrono malo, qui vocem in dicendo obtuderat, suadebat Granius, ut mulsum frigidum biberet, simul ac domum rediisset: Perdam, inquit, vocem, si id fecero. Melius est, respondit Granius, quàm reum.

In cava ducuntur quassæ navalia puppes,
Ne temere in mediis dissolvantur aquis.
Ne cadat, et multas palmas inhonestet adeptas,
Languidus in pratis gramina carpit equus.

Iliensibus paulò seriùs Tiberium consolantibus de morte filii Drusi: se quoque, respondit, vicem

eorum dolere, quòd egregium civem Hectorem amisissent. Effluxerant autem tum plus quàm mille anni à morte Hectoris.

Sæpe rogare soles, qualis sim, Prisce, futurus,
Si fiam locuples, simque repentè potens.
Quemquam posse putas mores narrare futuros?
Dic mihi, si fias tu leo, qualis eris?

Fabiæ Dolabellæ triginta se annos habere dicenti: Verum est, inquit Cicero, nam hoc jam viginti annos audio.

Ingenium cœleste suis velociùs annis
Surgit, et ignavæ fert malè damna moræ.
Parvus erat, manibusque duos Tirynthius angues
Pressit, et in cunis jam Jove dignus erat.

In scholâ audiet puer multa quotidie probari, multa corrigi; proderit alicujus objurgata desidia, proderit laudata industria: excitabitur laude æmulatio: turpe ducet cedere pari, pulchrum superâsse majores. Accendunt hæc omnia animos: et, licet ipsa vitium sit ambitio, frequenter tamen causa virtutum est.

Forma bonum fragile est: quantumque accedit ad annos,
Fit minor; et spatio carpitur ipsa suo.
Nec violæ semper, nec hiantia lilia florent;
Et riget amissâ spina relicta rosâ.

Et tibi jam cani venient, formose, capilli;
  Jam venient rugæ, quæ tibi corpus arent.

Æmilius Paulus omni Macedonum gazâ, quæ fuit maxima, potitus est: tantam in ærarium pecuniam invexit, ut unius imperatoris præda finem attulerit tributorum. At hic nihil domum suam, præter memoriam nominis sempiternam, detulit. Imitatus patrem Africanus, nihilo locupletior Carthagine eversâ. Numquid copiosior fuit L. Mummius, cùm copiosissimam urbem Corinthum funditus sustulisset? Italiam ornare, quàm domum suam, maluit.

Anceps forma bonum mortalibus,
Exigui donum breve temporis,
Ut velox celeri pede laberis!
Non sic prata, novo vere, decentia
Æstatis calidæ despoliat vapor:
Sævit solstitio cùm medius dies,
Et noctem brevibus præcipitat rotis.
Languescunt folio lilia pallido;
Et gratæ capiti deficiunt rosæ:
Ut fulgor, teneris qui radiat genis,
Momento rapitur: nullaque non dies
Formosi spolium corporis abstulit.
Res est forma fugax; quis sapiens bono
Confidat fragili?

Vespasianus, nunquam cæde cujusquam lætatus, justis suppliciis illacrymavit etiam et ingemuit.

Quis matrem, nisi mentis inops, in funere nati
Flere vetat? non hoc illa monenda loco est.
Cùm dederit lacrymas, animumque expleverit ægrum,
Ille dolor verbis emoderandus erit.

Burrhus petebat à Nerone, ut scriberet nomina latronum, qui ad supplicium ducendi erant. Cùm chartam invito tradidisset, exclamavit Nero: Vellem nescire literas.

Quot lepores in Athio, quot apes pascuntur in Hyblâ:
Cærula quot baccas Pallados arbor habet:
Littore quot conchæ; tot sunt in amore dolores:
Quæ patimur, multo spicula felle madent.

Tiberius rescripsit præsidibus provinciarum onerandas esse tributo provincias scribentibus: Boni pastoris esse, tondere pecus, non deglubere.

Turpe erit in miseris veteri tibi rebus amico
Auxilium nullâ parte tulisse tuum.
Turpe referre pedem; nec passu stare tenaci;
Turpe laborantem deseruisse ratem.
Turpe sequi casum, et fortunæ cedere; amicum
Et, nisi sit felix, esse negare tuum.

Est præclara epistola Platonis, qui in Siciliam vocatus fuerat, his ferè verbis: Quò cùm venissem, vita illa, beata quæ ferebatur, plena Italicarum

Syracusanarumque mensarum, nullo modo mihi placuit; bis in die saturum fieri: nunquam pernoctare solum; ceteraque, quæ comitantur huic vitæ, in quâ nemo sapiens efficitur unquam, moderatus verò multo minùs. Neque enim mente rectè uti possumus, multo cibo et potione completi.

Otia si tollas, periêre Cupidinis arcus;
  Contemtæque jacent, et sine luce, faces.
Quàm platanus vino gaudet, quàm populus undâ,
  Et quàm limosâ canna palustris humo;
Tam Venus otia amat: qui finem quæris amoris,
  (Cedit amor rebus) res age: tutus eris.

Ad Cæsarem Augustum delatum est L. Cinnam insidias ei struere. Cinnam ad se accersivit, dimissisque omnibus, indicium exposuit, adjecit locum, socios, diem, ordinem insidiarum: et cùm sua in eum beneficia plurima commemorâsset, pro quibus ille infandam cædem paraverat, his verbis desiit: Vitam tibi, Cinna, iterum do, priùs hosti, cùm te in hostium meorum castris invenerim, nunc insidiatori ac parricidæ. Ex hodierno die inter nos amicitia incipiat: et, quàm libenter ego tibi vitam do, tam libenter tu mihi eam debeas. Post hæc, detulit ei ultro consulatum, questus quòd non auderet petere: amicissimum fidelissimumque habuit. Heres illi solus fuit: et nullis ampliùs insidiis ab ullo petitus est, id clementiâ consecutus, quod antea severitate frustra quæsiverat.

Inventâ secuit qui primus nave profundum,
Et rudibus remis solicitavit aquas,
Tranquillis primùm trepidus se credidit undis,
Littora securo tramite summa legens:
Mox longos tentare sinus, et linquere terras,
Et leni cœpit pandere vela Noto.
Ast ubi paulatim præceps audacia crevit,
Cordaque languentem dedidicere metum;
Jam vagus exultat pelago; cœlumque secutus,
Ægæas hyemes Ioniasque domat.

Pittacus ille, qui septem sapientûm numero est habitus, cûm ei Mitylenæi multa millia jugerum agri muneri darent: Nolite, rogo vos, inquit, mihi dare, quod multi invideant, plures etiam concupiscant. Quare ex istis nolo ampliùs quàm centum jugera, quæ et meam animi æquitatem, et vestram voluntatem, indicent. Nam parva munera, diutina; locupletia, non propria, esse consueverunt.

Quicunque ille fuit, puerum qui pinxit amorem,
Nonne putas stultas hunc habuisse manus?
Cur etenim hamatis manus est armata sagittis?
Cur pharetra ex humero Gnossia utroque jacet?
Cur idem frustrà ventosas addidit alas?
Fecit et humano corde volare Deum?

Dionysius, postquàm audivit Dionem sibi bellum facere conari, filium ejus sic educari jussit, ut indulgendo turpissimis imbueretur cupiditatibus. Nam puero scorta adducebantur, vino epulisque

obruebatur, neque ullum tempus sobrio relinquebatur. Postquàm in patriam rediit pater, is vitæ statum commutatum ferre non potuit; namque appositi erant custodes, qui eum à pristino victu deducerent. Itaque se à superiore parte ædium dejecit, atque ita interiit.

Regia, crede mihi, res est succurrere lapsis:
Atque brevis magno convenit ira viro.
Conspicitur nunquam meliore potentia causâ,
Quàm quoties vanas non sinit esse preces.
Hoc tecum commune Deo; quòd uterque rogati
Supplicibus vestris ferre soletis opem.

Clarissimum Homeri illuxit ingenium, sine exemplo maximum: qui magnitudine operis, et fulgore carminum solus appellari Poeta meruit: in quo hoc maximum, quòd neque ante illum, quem ille imitaretur, neque post illum, qui eum imitari posset, inventus est: neque quemquam alium, in eo opere, cujus primus auctor fuerit, perfectissimum, præter Homerum et Archilochum, reperiemus.

Rusticus agricolam, miles fera bella gerentem,
Rectorem dubiæ navita puppis amat.
Tu quoque, Pieridum studio, studiose, teneris;
Ingenioque faves, ingeniose, meo.

Cùm Chabrias, dux Atheniensium, fortissimè navali prælio pugnaret, navis ejus rostro percussa cœpit sidere. Hinc cùm refugere posset, si se in

mare dejecisset; quòd suberat classis Atheniensium, quæ exciperet natantem; perire maluit, quàm, abjectis armis, navem relinquere, in quâ fuerat vectus. Id ceteri facere noluerunt, qui nando in tutum pervenerunt. At ille præstare honestam mortem turpi existimans vitæ, cominùs pugnans telis hostium interfectus est.

Suave, mari magno turbantibus æquora ventis,
E terrâ magnum alterius spectare laborem:
Non quia vexari quemquam est jucunda voluptas,
Sed, quibus ipse malis careas, quia cernere suave est.
Suave etiam belli certamina magna tueri
Per campos instructa, tuâ sine parte pericli.
Sed nil dulcius est, benè quàm munita tueri
Edita doctrinâ sapientûm templa serena;
Despicere unde queas alios, passimque videre
Errare, atque viam palantes quærere vitæ.

Simonides, cùm ignotum quendam projectum mortuum in quiete vidisset, eumque humavisset, haberetque in animo navem conscendere, moneri visus est, ne id faceret, ab eo, quem sepulturâ affecerat; si navigâsset, eum naufragio esse periturum; itaque Simonides rediit. Perierunt ceteri, qui tum navigârant.

Non tibi conveniet cunctis modus unus agendis:
Pro vento velum flectere disce tuum.
Hi jaculo pisces, illi capiuntur ab hamis,
Hos cava contento retia fune trahunt.

Epaminondas erat modestus, prudens, peritus belli, animo maximo; adeò veritatis diligens, ut ne joco quidem mentiretur. Idem continens, clemens, patiensque admirandum in modum; imprimisquè commissa celans; quod interdum non minùs prodest, quàm disertè dicere. Studiosus audiendi; ex hoc enim facillimè disci arbitrabatur.

Languor, et immodici sub nullo vindice somni,
  Aleaque, et multo tempora quassa mero,
Eripiunt omnes animis sine vulnere nervos:
  Adfluit incautis insidiosus amor.
Quæritis Ægysthus quare sit factus adulter?
  In promtu causa est; desidiosus erat.

Cùm duo quidam Arcades familiares iter unà facerent, et Megaram venissent, alter ad cauponem divertit; ad hospitem alter. Qui ut cœnati-quiescebant, nocte visus est in somniis ei, qui erat in hospitio, ille alter orare, ut subveniret, quòd sibi à caupone interitus parabatur: primò perterritus somnio surrexit: deinde cùm se collegisset, idquè visum pro nihilo habendum esse duxisset, recubuit: tum ei dormienti idem ille visus est rogare, ut, quoniam sibi vivo non subvenisset, mortem suam ne inultam esse pateretur: se interfectum in plaustrum à caupone esse conjectum, et suprà stercus injectum: petere, ut manè ad portam adesset, priusquàm plaustrum ex oppido exiret. Hoc somnio commotus, manè bubulco præstò ad portam fuit: quæsivit ex eo, quid esset in plaustro:

ille perterritus fugit: mortuus erutus est: tempore patefactâ, pœnas dedit.

Hos ego versiculos* feci: tulit alter honores:
Sic vos non vobis nidificatis, aves;
Sic vos non vobis vellera fertis, oves;
Sic vos non vobis mellificatis, apes;
Sic vos non vobis fertis aratra, boves.

Publius Scipio, qui primus Africanus appellatus est, dicere solebat: Nunquam se minùs otiosum esse, quàm cùm otiosus: nec minùs solum, quàm cùm solus esset. Magnifica vox, et magno viro et sapiente digna: quæ declarat, illum et in otio de negotiis cogitare, et in solitudine secum loqui solitum: ut neque cessaret unquam, et interdum colloquio alterius non egeret. Itaque duæ res, quæ languorem afferunt ceteris, illum acuebant; otium et solitudo.

Dic, age, frigoribus quare novus incipit annus,
Qui meliùs per ver incipiendus erat?
Omnia tum florent, tunc est nova temporis ætas,
Et nova de gravido palmite gemma tumet.
Et modò formatis operitur frondibus arbos;
Prodit et in summum seminis herba solum.
Et tepidum volucres concentibus aëra mulcent,
Ludit et in pratis, luxuriatque, pecus.

* Vide pag. 69. *Nocte pluit totâ,* &c.

Tum blandi soles, ignotaque prodit hirundo,
  Et luteum celsâ sub trabe fingit opus.
Tunc patitur cultus ager, et renovatur aratro;
  Hæc anni novitas jure vocanda fuit.

Cùm Lacedæmonii gravi bello Atticos premerent, respondissetque Pythius, quorum dux ab hoste esset occisus, eos futuros superiores; Codrus, rex Atheniensium, depositâ veste regiâ, pastoralem cultum induit, immistusque castris hostium, rixam ciens, interemtus est. Codrum cum morte æterna gloria, Athenienses secuta victoria est. Quis eum non miretur, qui iis artibus mortem quæsîerit, quibus ab ignavis vita quæri solet?

Spes facit, ut vivat cinctus quoque compede fossor,
  Liberaque à ferro crura futura putet.
Hæc facit ut videat cùm terras undique nullas
  Naufragus, in mediis brachia jactet aquis.
Sæpe aliquem solers medicorum cura reliquit:
  Non spes huic, venâ deficiente, cadit.
Carcere dicuntur clausi sperare salutem;
  Atque aliquis, pendens in cruce, vota facit.

Themistocles, post victoriam ejus belli, quod cum Persis fuit, dixit in concione: Se habere consilium reipublicæ salutare, sed id sciri opus non esse: postulavit, ut aliquem populus daret, quicum communicaret. Datus est Aristides. Huic ille; Classem Lacedæmoniorum, quæ subducta esset ad Gytheum, clam incendi posse; quo facto frangi

Lacedæmoniorum opes necesse esset. Quod Aristides cùm audîsset, in concionem magnâ expectatione venit; dixitque: Perutile esse consilium, quod Themistocles afferret; sed minimè honestum. Itaque Athenienses, quod honestum non esset, id ne utile quidem putaverunt: totamque eam rem, quam ne audierant quidem, repudiaverunt.

Sed jam serpentum major concordia: parcit
Cognatis maculis similis fera: quando leoni
Fortior eripuit vitam leo? quo nemore unquam
Expiravit aper majoris dentibus apri?
Indica tigris agit rabidâ cum tigride pacem
Perpetuam: sævis inter se convenit ursis.
Ast homini ferrum lethale incude nefandâ
Produxisse, parum est.

Diomedon, rogatu Artaxerxis, Epaminondam pecuniâ corrumpendum suscepit. Hic magno cum pondere auri Thebas venit, et Epaminondam convenit. At ille: Nihil, inquit, opus pecuniâ est. Nam si ea rex vult, quæ Thebanis sint utilia, gratis facere sum paratus: sin autem contraria, non habet auri atque argenti satis. Namque orbis terrarum divitias accipere nolo, pro patriæ caritate.

Certus amor morum est: formam populabitur ætas;
  Et placitus rugis vultus aratus erit.
Tempus erit, quo vos speculum vidisse pigebit:
  Et veniet rugis altera causa, dolor.

Mummius tam rudis fuit, ut, captâ Corintho, cùm maximorum artificum perfectas manibus tabulas ac statuas in Italiam portandas locaret, juberet prædici conducentibus, si eas perdidissent, novas eos reddituros.

In nemus ire juvet: pressisque in retia cervis,
  Hortari celeres per juga summa canes;
Aut tremulum excusso jaculum torquere lacerto,
  Aut in gramineâ ponere corpus humo.
Sæpe juvet versare leves in pulvere currus,
  Torquentem frænis ora ferocis equi.

Hannibal, cùm Cretam ad Gortynios venisset, vidit magno se fore periculo, nisi quid providisset, propter avaritiam Cretensium. Magnam enim secum pecuniam portabat, de quâ sciebat exîsse famam. Itaque capit tale consilium. Amphoras complures complet plumbo, summas operit auro et argento: has Gortyniis præsentibus deponit in templo Dianæ, simulans se suas fortunas illorum fidei credere. His in errorem ductis, statuas æneas, quas secum portabat, omnes suâ pecuniâ complet, easque in propatulo domi abjicit. Gortynii templum magnâ curâ custodiunt, non tam à ceteris, quàm ab Hannibale, ne quid ille, inscientibus his, tolleret, secumque asportaret. Sic conservavit res Pœnus.

Quid molles igitur prodest coluisse capillos?
  Sæpeque mutatas disposuisse comas?

Quid fuco splendente comas ornâsse, quid ungues
Artificis doctâ subsecuisse manu?
Forma placet, quamvis inculto venerit ore;
Nec nitidum tardâ comserit arte caput.

Nihil tam indignum fuit, quàm quòd ab ullo Cicero proscriptus est; abscissaque scelere Antonii vox publica est, cùm ejus salutem nemo defendisset, qui per tot annos et publicam civitatis, et privatam civium causam defenderat. Nihil tamen egisti, M. Antoni. Rapuisti tu M. Ciceroni lucem solicitam, et ætatem senilem, et vitam miseriorem te principe, quàm sub te triumviro mortem: famam verò gloriamque factorum atque dictorum adeò non abstulisti, ut auxeris. Vivit vivetque per omnem seculorum memoriam; omnisque posteritas illius in te scripta mirabitur, tuum in eum factum execrabitur.

Luculli miles collecta viatica, multis
Ærumnis lassus dum noctu stertit, ad assem
Perdiderat: post hoc, vehemens lupus, et sibi et hosti
Iratus pariter, jejunis dentibus acer,
Præsidium regale loco disjecit, ut aiunt,
Summè munito, et multarum divite rerum,
Clarus ob id factum, donis ornatur honestis;
Accipit et bis dena super sestertia nummûm.
Fortè sub hoc tempus castellum evertere prætor
Nescio quod cupiens, hortari cœpit eundem

Verbis, quæ timido quoque possent addere
mentem :
I, bone, quò virtus tua te vocat : i pede fausto,
Grandia laturus meritorum præmia. Quid stas?
Post hæc ille catus, quantumvis rusticus : Ibit,
Ibit eò, quò vis, qui zonam perdidit, inquit.

Epaminondas, cùm animadverteret mortiferum se vulnus accepisse, simulque, si ferrum, quod in corpore remanserat, extraxisset, animam statim emissurum; usque eò retinuit, quoad renunciatum est, vicisse Bœotios : id postquàm audivit : Satis, inquit, vixi, invictus enim morior. Tum ferrò extracto, confestim exanimatus est.

Ac veluti, ventis agitantibus æquora, non est
Æqualis rabies continuusque furor.
Sed modò subsidunt, intermissique silescunt ;
Vimque putes illos deposuisse suam.
Sic solet interdum fieri placabile numen ;
Nube solet pulsâ candidus ire dies.

C. Plinius Trajano Imp. S. D.

In iis, qui ad me tanquam Christiani deferebantur, hunc sum secutus modum. Interrogavi ipsos, an essent Christiani : confitentes iterum ac tertiò interrogavi, supplicium minatus : perseverantes duci jussi. Neque enim dubitabam inflexibilem obstinationem debere puniri. Deos appellare, et imagini tuæ thure ac vino supplicare, aut maledicere CHRISTO, nihil cogere potest eos,

qui sunt reverà Christiani.—Hæc est summa eorum erroris: solent stato die ante lucem convenire; carmenque CHRISTO, quasi DEO, dicere secum invicem: seque sacramento, non in scelus aliquod, obstringere, sed ne furta, ne latrocinia, ne adulteria committant, ne fidem fallant: quibus peractis, mos illis discedendi est, rursusque coeundi ad capiendum cibum, promiscuum tamen, et innoxium. Multi omnis ætatis, omnis ordinis, utriusque sexûs etiam, vocantur in periculum. Neque enim civitates tantùm, sed vicos etiam atque agros superstitionis istius contagio pervagata est. Certè satis constat, prope jam nostra esse desolata templa, et sacra solemnia diu intermissa esse, et victimarum rarissimum emtorem inveniri. Visa est igitur mihi res digna consultatione.

Cervus equum, pugnâ melior, communibus herbis
Pellebat: donec minor in certamine longo
Imploravit opes hominis, frænumque recepit.
Sed postquàm victor violens discessit ab hoste,
Non equitem dorso, non frænum depulit ore.
Sic qui, pauperiem veritus, potiore metallis
Libertate caret, dominum vehet improbus, atque
Serviet æternùm, quia parvo nesciet uti.

Apud Xenophontem moriens Cyrus major hæc dicit: Nolite arbitrari, O mihi carissimi filii, me, cùm à vobis discessero, nusquam, aut nullum fore. Nec enim, dum eram vobiscum, animum meum videbatis: sed eum esse in hoc corpore, ex iis rebus, quas gerebam, intelligebatis. Eundem igitur esse creditote, etiamsi nullum videbitis.

Quàm benè Saturno vivebant rege, priusquàm
Tellus in longas est patefacta vias!
Nondum cœruleas pinus contemserat undas:
Effusum ventis præbueratque sinum.
Illo non validus subiit juga tempore taurus:
Non domito frænos ore momordit equus.
Non domus ulla fores habuit; nón fixus in agris,
Qui regeret certis finibus arva, lapis.
Ipsæ mella dabant quercus; ultròque ferebant
Obvia securis ubera lactis oves.
Non âcies, non ira fuit, non bella; nec enses
Immiti sævus duxerat arte faber.

O præclarum diem, cùm ad illud divinum animorum concilium cœtumque proficiscar, cùmque ex hâc turbâ, et colluvione discedam! proficiscar enim non ad eos solùm viros, de quibus antè dixi; sed etiam ad Catonem meum, quo nemo vir melior natus est, nemo pietate præstantior: cujus à me corpus crematum est, quod contrà decuit ab illo meum. Animus verò non me deserens, sed respectans, in ea profectò loca discessit, quo mihi ipse cernebat esse veniendum: quem ego meum casum fortiter ferre visus sum: non quòd æquo animò ferrem; sed me ipse consolabar, existimans non longinquum inter nos digressum et discessum fore.

CLAVIS.

A

A, prep. *by, from.*
Ab, prep. *by, from.*
Abeo, irreg. *to go away.*
Absens, entis, *absent.*
Absum, *to be absent.*
Ac, conj. *and.*
Accipio, 3, *to receive.*
Acer, ris, e, *sharp.*
Achilles, is, *a Grecian Chief.*
Actio, ōnis, *an action.*
Ad, prep. *to.*
Adimo, 3, *to take away.*
Administro, 1, *to administer.*
Admīror, 1, *to admire.*
Adolescens, entis, *a youth.*
Adsuesco, 3, *to be accustomed.*
Adsum, *to be present.*
Adversæ res, *adversity.*
Ædifico, 1, *to build.*
Ægrōtus, a, um, *sick.*
Ægyptius, a, um, *Egyptian.*
Ægyptus, i, *a country in Africa.*
Æmulātio, ōnis, *emulation.*
Æquor, ŏris, *the sea.*
Æquus, a, um, *equal, just.*
Aer, ĕris, *the air.*
Ærātus, a, um, *brazen.*
Æstas, ātis, *summer.*
Æstimo, 1, *to esteem.*
Ætas, ātis, *age.*
Æternus, a, um, *eternal.*
Afflātus, ûs, *inspiration.*
Africa, æ, *a quarter of the world.*
Ager, ri, *a field.*
Agito, 1, *to agitate.*
Agnosco, 3, *to acknowledge.*
Ago, 3, *to do, to drive.*
Agricola, æ, *a husbandman.*
Ala, æ, *a wing.*
Alexander, ri, *King of Macedon.*
Alga, æ, *sea-weed.*
Alimentum, i, *food.*
Aliquis, a, id, *some.*
Alnus, i, *an alder tree.*
Alo, 3, *to nourish.*
Altāre, is, *an altar.*
Alter, ĕra, ĕrum, *the other.*
Altus, a, um, *high, deep.*
Amabilis, e, *amiable.*
Amārus, a, um, *bitter.*
Ambulo, 1, *to walk.*
Amens, entis, *mad.*
Amīcior, ōris, *more friendly.*
Amicitia, æ, *friendship.*
Amīcus, i, *a friend.*
Amitto, 3, *to lose.*
Amo, 1, *to love.*
Amor, ōris, *love.*
An, *sign of interrogation, or.*
Anchora, æ, *an anchor.*
Angustus, a, um, *narrow.*
Anima, æ, *the soul.*
Animus, i, *the mind.*
Annulus, i, *a ring.*
Annus, i, *a year.*
Ante, prep. *before.*

Antepōno, 3, *to prefer.*
Antīquus, a, um, *ancient.*
Aper, ri, *a boar.*
Apis, is, *a bee.*
Appāreo, 2, *to appear.*
Appello, 1, *to call.*
Aqua, æ, *water.*
Aquila, æ, *an eagle.*
Arātrum, i, *a plough.*
Arbor, ŏris, *a tree.*
Arcādia, æ, *a country in Greece.*
Architectus, i, *an architect.*
Ardeo, 2, *to be inflamed.*
Arduus, a, um, *lofty, difficult.*
Areo, 2, *to be dry.*
Argentum, i, *silver.*
Arma, ōrum, *arms.*
Armo, 1, *to arm.*
Aro, 1, *to plough.*
Ars, artis, *art.*
Arvum, i, *a field.*
Asinus, i, *an ass.*
Aspicio, 3, *to behold.*
Assiduus, a, um, *continual.*
Assyrius, a, um, *Assyrian.*
Astrum, i, *a star.*
Ater, tra, trum, *black.*
Atque, conj. *and.*
Avaritia, æ, *avarice.*
Avārus, a, um, *covetous.*
Avidus, a, um, *greedy.*
Avis, is, *a bird.*
Audens, entis, part. *daring.*
Audeo, 2, *to dare.*
Audio, 4, *to hear.*
Aufero, irr. *to take away.*
Aureus, a, um, *golden.*
Aurōra, æ, *the dawn.*
Aurum, i, *gold.*
Aut, *or*; when there are two, the first is *either*, the second *or.*
Autumnus, i, *autumn.*
Auxilium, i, *help.*

B

Babylōnia, æ, *a city in Asia.*
Bacchus, i, *the God of Wine.*
Barbarus, a, um, *barbarous.*
Beātus, a, um, *happy.*
Bellum, i, *war.*
Benè, adv. *well.*
Beneficium, i, *a kindness.*
Benignitas, ātis, *kindness.*
Bibo, 3, *to drink.*
Bis, adv. *twice.*
Bonitas, ātis, *goodness.*
Bonum, i, *a good.*
Bonus, a, um, *good.*
Bos, ŏvis, *an ox.*
Brevis, e, *short.*
Brutus, i, *a Roman General.*

C

Cado, 3, *to fall.*
Cæsar, ăris, *a Roman Chief.*
Calco, 1, *to tread.*
Callidus, a, um, *cunning.*
Calumnia, æ, *calumny.*
Campus, i, *a plain.*
Candidus, a, um, *white.*
Canis, is, *a dog.*
Cano, 3, *to sing.*
Cantharus, i, *a cup.*
Canto, 1, *to sing.*
Capella, æ, *a she goat.*
Caper, ri, *a he goat.*
Capio, 3, *to take.*
Caput, ĭtis, *a head.*
Carmen, ĭnis, *a verse, a poem.*
Carpo, 3, *to crop.*
Carthāgo, ĭnis, *a city in Africa.*
Carus, a, um, *dear.*

Caseus, i, *a cheese.*
Castra, ōrum, *a camp.*
Cato, ōnis, *a Roman Senator.*
Caverna, æ, *a cavern.*
Cavo, 1, *to hollow.*
Cavus, a, um, *hollow.*
Causa, æ, *a cause.*
Celo, 1, *to conceal.*
Censūra, æ, *censure.*
Centum, undecl. *a hundred.*
Cera, æ, *wax.*
Ceres, ĕris, *the Goddess of Corn.*
Cerno, 3, *to see.*
Certāmen, ĭnis, *a contest.*
Certus, a, um, *sure.*
Cervus, i, *a stag.*
Cicero, ōnis, *a Roman orator.*
Circùm, prep. *round.*
Citus, a, um, *quick, swift.*
Civīlis, e, *civil.*
Civis, is, *a citizen.*
Clamo, 1, *to call out.*
Codrus, i, *King of Athens.*
Cœlum, i, *Heaven.*
Cœna, æ, *a dinner.*
Cognosco, 3, *to know.*
Cogo, 3, *to force.*
Colligo, 3, *to collect.*
Colo, 3, *to cultivate, to worship.*
Columba, æ, *a dove.*
Comes, ĭtis, *a companion.*
Compesco, 3, *to refrain.*
Compōno, 3, *to compose.*
Concha, æ, *a shell.*
Condio, 4, *to embalm.*
Conditio, ōnis, *condition.*
Conditor, ōris, *a founder.*
Condo, 3, *to build, to hide.*
Conjux, ŭgis, *a husband, a wife.*
Conscientia, æ, *conscience.*
Consideo, 2, *to sit together.*
Consisto, 3, *to consist, to stand still.*
Consōlor, 1, *to comfort.*
Consūmo, 3, *to consume.*
Contemno, 3, *to despise.*
Contentus, a, um, *contented.*
Contingo, 3, *to reach.*
Contraho, 3, *to contract.*
Contrarius, a, um, *contrary.*
Copia, æ, *plenty.*
Copiæ, ārum, *forces.*
Coquus, i, *a cook.*
Coram, prep. *before.*
Cornu, und. *a horn.*
Corpus, ŏris, *a body.*
Corrigo, 3, *to correct.*
Corrumpo, 3, *to corrupt.*
Corvus, i, *a crow.*
Cras, adv. *to-morrow.*
Credulus, a, um, *credulous.*
Creo, 1, *to create.*
Cresco, 3, *to grow.*
Crimen, ĭnis, *a crime.*
Culmen, ĭnis, *the top.*
Culpa, æ, *a fault.*
Culpo, 1, *to blame.*
Cum, prep. *with.*
Cùm, conj. *when.*
Cunctus, a, um, *all.*
Cupiditas, ātis, *passion.*
Cupio, 3, *to desire, to wish.*
Cur, adv. *why.*
Cura, æ, *care.*
Curiatius, i, *an Alban youth.*
Curro, 3, *to run.*
Currus, ûs, *a chariot.*
Curvus, a, um, *crooked.*

Cyrus, i, *King of Persia.*

D

Dædalus, i, *an ingenious Athenian.*
Darīus, i, *King of Persia.*
De, prep. *from.*
Debeo, 2, *to owe, ought.*
Decēdo, 3, *to depart.*
Decet, 2, *to become.*
Decido, 3, *to fall down.*
Decipio, 3, *to deceive.*
Decōrus, a, um, *lovely, graceful.*
Decresco, 3, *to decrease.*
Decus, ŏris, *honor, beauty.*
Decutio, 3, *to shake off.*
Deerro, 1, *to stray.*
Defendo, 3, *to defend.*
Deinde, adv. *and then.*
Delecto, 1, *to delight.*
Deleo, 2, *to destroy.*
Dementia, æ, *madness.*
Denique, adv. *at last.*
Dens, entis, *a tooth.*
Depascor, 3, *to feed upon.*
Desero, 3, *to forsake.*
Desidia, æ, *sloth.*
Deterior, ŭs, *worse.*
Deucalion, ōnis, *King of Thessaly.*
Deus, i, *God.*
Dico, 3, *to say.*
Dictum, i, *a saying.*
Dido, Greek, *Queen of Carthage.*
Dies, ēi, *a day.*
Difficilis, e, *difficult.*
Diffugio, 3, *to fly away.*
Dignus, a, um, *worthy.*
Diligentia, æ, *diligence.*
Diligo, 3, *to love.*
Dimoveo, 2, *to remove, to turn.*
Dirus, a, um, *dreadful.*
Discēdo, 3, *to depart.*
Discessus, ûs, *a departure.*
Disco, 3, *to learn.*
Discordia, æ, *discord.*
Dissolvo, 3, *to dissolve.*
Dito, 1, *to enrich.*
Dives, ĭtis, *rich.*
Divīnus, a, um, *divine.*
Divitiæ, arum, *riches.*
Do, 1, *to give.*
Doceo, 2, *to teach.*
Doctrīna, æ, *learning.*
Doctus, a, um, *learned.*
Dolor, ōris, *pain, grief.*
Domina, æ, *a mistress.*
Domo, 1, *to tame.*
Domus, i, ûs, *a house.*
Dono, 1, *to give.*
Donum, i, *a gift.*
Dormio, 4, *to sleep.*
Dubius, a, um, *doubtful.*
Duco, 3, *to lead.*
Dulcis, e, *sweet.*
Dum, conj. *whilst.*
Duplico, 1, *to double.*
Durus, a, um, *hard.*
Dux, ŭcis, *a general, a leader.*

E

E, prep. *from.*
Ebur, ŏris, *ivory.*
Edax, ācis, *devourer, devouring.*
Educo, 1, *to bring up.*
Efficio, 3, *to effect.*
Effundo, 3, *to pour out.*
Egeo, 2, *to want.*
Ego, mei, *I.*
Elementum, i, *an element.*

Emo, 3, *to buy.*
En, interj. *behold.*
Endymion, ōnis, *a sleeping youth.*
Ensis, is, *a sword.*
Eo, irr. *to go.*
Epistola, æ, *a letter.*
Equa, æ, *a mare.*
Eques, ĭtis, *a horseman.*
Equus, i, *a horse.*
Et, conj. *and.*
Ex, prep. *from.*
Exeo, irr. *to go out.*
Exerceo, 2, *to exercise.*
Exercitātio, ōnis, *exercise.*
Exiguus, a, um, *small.*
Existimātio, ōnis, *character.*
Exitium, i, *destruction.*
Expello, 3, *to expel.*

F

Fabula, æ, *a fable.*
Facilè, adv. *easily.*
Facio, 3, *to do, to make.*
Factum, i, *a deed.*
Facundus, a, um, *eloquent.*
Fagus, i, *a beech tree.*
Fama, æ, *fame.*
Fames, is, *hunger.*
Fas, undecl. *lawful.*
Faveo, 2, *to favor.*
Felis, is, *a cat.*
Felix, īcis, *happy.*
Ferio, 4, *to strike.*
Fero, irr. *to bear, to carry.*
Ferreus, a, um, *of iron.*
Ferus, a, um, *fierce.*
Ficus, i, ûs, *a fig.*
Fides, ĕi, *trust, fidelity.*
Filix, ĭcis, *fern.*
Finio, 4, *to finish.*
Finis, is, *an end.*
Fio, irr. *to be made.*
Fleo, 2, *to weep.*
Floreo, 2, *to florish.*
Flos, ōris, *a flower.*
Fluo, 3, *to flow.*
Fluvius, i, *a river.*
Fœdus, a, um, *filthy.*
Folium, i, *a leaf.*
Fons, ontis, *a fountain.*
Forma, æ, *beauty.*
Formōsus, a, um, *beautiful.*
Fortis, e, *strong, brave.*
Fortūna, æ, *fortune.*
Fragilis, e, *frail.*
Frango, 3, *to break.*
Frater, tris, *a brother.*
Fretum, i, *the sea.*
Frigeo, 2, *to be cold.*
Frigidus, a, um, *cold.*
Frigus, ŏris, *cold.*
Frondeo, 2, *to be in leaf.*
Frons, ondis, *a leaf.*
Frons, ontis, *the forehead.*
Fructus, ûs, *fruit.*
Fruges, um, *produce of the earth.*
Fugax, ācis, *fugitive.*
Fugio, 3, *to fly.*
Fugo, 1, *to put to flight.*
Fulgeo, 2, *to shine.*
Fulmen, ĭnis, *lightning.*
Fumo, 1, *to smoke.*
Fundo, 1, *to found.*
Fundo, 3, *to pour, to defeat.*
Fur, ūris, *a thief.*
Furor, ōris, *fury, madness.*

G

Gallia, æ, *Gaul, France.*

Garrulus, a, um, *talkative.*
Gens, entis, *a nation.*
Genus, ĕris, *kind, race.*
Gero, 3, *to bear.*
Gigno, 3, *to produce.*
Glaciālis, e, *icy.*
Gladius, i, *a sword.*
Gloria, æ, *glory.*
Græcus, a, um, *Grecian.*
Gramen, ĭnis, *grass.*
Gratus, a, um, *grateful, pleasing.*
Gravis, e, *heavy.*
Grex, grĕgis, *a flock.*

H

Habeo, 2, *to have.*
Hannibal, ălis, *a Carthaginian Chief.*
Hasta, æ, *a spear.*
Helena, æ, *a Grecian Queen.*
Herba, æ, *grass.*
Heu, interj. *alas!*
Hîc, adv. *here.*
Hic, hæc, hoc, *he, this.*
Homo, ĭnis, *a man.*
Honor, ōris, *honor.*
Honos, ōris, *honor.*
Hora, æ, *an hour.*
Horātius, i, *a Roman youth.*
Horridus, a, um, *rough.*
Hostis, is, *an enemy.*
Hyems, ĕmis, *winter.*

I

Icarus, i, *son of Dædalus.*
Ignis, is, *fire.*
Ilex, ĭcis, *an oak.*
Ille, illa, illud, *that.*
Imitor, 1, *to imitate.*
Immedicābilis, e, *incurable.*
Immensus, a, um, *immense.*
Immineo, 2, *to hang over.*
Imperium, i, *an empire.*
Impero, 1, *to command.*
Improbus, a, um, *wicked.*
In, prep. *in, into.*
Incertus, a, um, *uncertain.*
Inchoo, 1, *to begin.*
Incido, 3, *to fall into.*
Incipio, 3, *to begin.*
Incola, æ, *an inhabitant.*
Incurvus, a, um, *crooked.*
India, æ, *a country in Asia.*
Industria, æ, *industry.*
Inertia, æ, *inactivity.*
Infēlix, īcis, *unhappy.*
Infortūnium, i, *misfortune.*
Ingenium, i, *genius.*
Ingens, entis, *large.*
Ingrātus, a, um, *ungrateful.*
Initium, i, *the beginning.*
Injūria, æ, *an injury.*
Innascor, 3, *to be born in.*
Insania, æ, *madness.*
Insono, 1, *to sound.*
Insula, æ, *an island.*
Inter, prep. *between, among.*
Intra, prep. *within.*
Invenio, 4, *to find.*
Invidia, æ, *envy.*
Invidus, a, um, *envious.*
Ipse, a, um, *himself, herself, itself.*
Ira, æ, *anger.*
Irreparābilis, e, *irreparable.*
Irrītamentum, ī, *an incitement.*
Is, ea, id, *he, that.*

J

Jaceo, 2, *to lie.*
Jacto, 1, *to cast.*

Jam, adv. *already.*
Jubeo, 2, *to command.*
Jucundus, a, um, *pleasant.*
Juno, ōnis, *the Queen of the Gods.*
Jupiter, Jŏvis, *the King of the Gods.*
Juro, 1, *to swear.*
Jus, ūris, *law, right.*
Jussum, i, *a command.*
Justitia, æ, *justice.*
Juvenca, æ, *a heifer.*
Juvenis, is, *a young man.*
Juventas, ātis, *youth.*
Juvo, 1, *to delight, to assist.*

L

Labor, 3, *to glide.*
Labor, ōris, *labor.*
Labōro, 1, *to labor.*
Lacertus, i, *a lizard.*
Lacryma, æ, *a tear.*
Lædo, 3, *to hurt.*
Lætus, a, um, *joyful.*
Lana, æ, *wool.*
Lapis, ĭdis, *a stone.*
Lassus, a, um, *weary.*
Lateo, 2, *to lie hid.*
Latro, 1, *to bark.*
Latro, ōnis, *a robber.*
Laudo, 1, *to praise.*
Laus, audis, *praise.*
Leæna, æ, *a lioness.*
Lego, 3, *to read.*
Lentus, a, um, *slow.*
Leo, ōnis, *a lion.*
Lepus, ŏris, *a hare.*
Lethum, i, *death.*
Levis, e, *light.*
Levo, 1, *to lighten.*
Lex, lēgis, *a law.*
Liber, bri, *a book.*
Libertas, ātis, *liberty.*
Licentia, æ, *licentiousness.*
Licet, impers. *it is lawful.*
Lilium, i, *a lily.*
Linea, æ, *a line.*
Lingua, æ, *a tongue.*
Linquo, 3, *to leave.*
Liquesco, 3, *to melt.*
Litera, æ, *a letter.*
Littus, ŏris, *a shore.*
Loco, 1, *to place.*
Locus, i, *a place.*
Longus, a, um, *long.*
Loquor, 3, *to speak.*
Luceo, 2, *to shine.*
Ludo, 3, *to play.*
Ludus, i, *play.*
Lumen, ĭnis, *light.*
Luna, æ, *the moon.*
Lupus, i, *a wolf.*
Lusus, ûs, *play.*
Lux, lūcis, *light.*

M

Magister, tri, *a master.*
Magnus, a, um, *great, large.*
Major, us, *greater.*
Malum, i, *an evil.*
Malus, a, um, *bad.*
Maneo, 2, *to remain.*
Mano, 1, *to flow.*
Manus, ûs, *a hand.*
Marathonius, a, um, *of Marathon.*
Mare, is, *the sea.*
Maritimus, a, um, *of the sea.*
Marius, i, *a Roman Chief.*
Mater, tris, *a mother.*

Maximè, adv. *very greatly.*
Maximus, a, um, superl. *greatest.*
Mecum, *with me.*
Medicīna, æ, *medicine.*
Medius, a, um, *middle.*
Mel, mellis, *honey.*
Melior, us, *better.*
Membrum, i, *a limb.*
Memini, def. *to remember.*
Memōria, æ, *memory.*
Mendax, ācis, *deceitful.*
Mens, entis, *the mind.*
Mercātor, ōris, *a merchant.*
Merces, ēdis, *reward.*
Mergo, 3, *to drown.*
Merx, ercis, *merchandize.*
Messis, is, *a harvest.*
Meto, 3, *to reap.*
Metuo, 3, *to fear.*
Metus, ûs, *fear.*
Meus, a, um, *my, mine.*
Mico, 1, *to shine.*
Miles, ĭtis, *a soldier.*
Militāris, e, *military.*
Militia, æ, *warfare.*
Mille, und. *a thousand.*
Miltiades, is, *an Athenian General.*
Minimus, a, um, superl. *least.*
Ministro, 1, *to furnish.*
Misceo, 2, *to mix.*
Miser, era, erum, *miserable.*
Miseria, æ, *a misery.*
Miserrimus, a, um, superl. *most miserable.*
Mitis, e, *soft, gentle.*
Mitto, 3, *to send.*
Mœnia, um, *fortified walls.*
Mœreo, 2, *to mourn.*
Mollis, e, *soft.*
Moneo, 2, *to advise.*
Mons, ontis, *a mountain.*
Mora, æ, *delay.*
Morbus, i, *a disease.*
Mordax, ācis, *biting.*
Mordeo, 2, *to bite.*
Morior, 3, *to die.*
Mors, ortis, *death.*
Mortālis, e, *mortal.*
Mortuus, a, um, *dead.*
Mos, ōris, *a custom.*
Moveo, 2, *to move.*
Mugio, 4, *to low.*
Mulceo, 2, *to soothe.*
Mulctrum, i, *a milking pail.*
Muliēbris, e, *womanly.*
Multus, a, um, *much, many.*
Mulus, i, *a mule.*
Mundus, i, *the world.*
Munus, ĕris, *a gift.*
Mus, ūris, *a mouse, a rat.*
Musa, æ, *a muse.*
Muto, 1, *to change.*
Myrtus, i, *a myrtle.*

N

Narro, 1, *to relate.*
Nascor, 3, *to be born.*
Natu, undec. *by birth.*
Natūra, æ, *nature.*
Navis, is, *a ship.*
Navita, æ, *a sailor.*
Nauta, æ, *a sailor.*
Ne, conj. *not, least.*
Necessitas, ātis, *necessity.*
Neco, 1, *to kill.*
Negligo, 3, *to neglect.*

Nemo, ĭnis, *no one.*
Nemus, ŏris, *a grove.*
Neptūnus, i, *the God of the Sea.*
Neque, *nor*; when there are two, the first is *neither*, the second *nor*.
Nescio, 4, *to know not.*
Nidus, i, *a nest.*
Nihil, undec. *nothing.*
Nil, undec. *nothing.*
Nĭmis, adv. *too much.*
Nimium, adv. *too much.*
Ninus, i, *King of Assyria.*
Nisi, conj. *unless.*
Nix, nĭvis, *snow.*
Nobilis, e, *noble.*
Nōbilitas, ātis, *nobility.*
Nocens, entis, *hurtful.*
Noceo, 2, *to hurt.*
Nolo, irreg. *to be unwilling.*
Nomen, ĭnis, *a name.*
Non, adv. *not, no.*
Nosco, 3, *to know.*
Noster, tra, trum, *our, ours.*
Novus, a, um, *new.*
Nox, noctis, *night.*
Noxia, æ, *an offence.*
Nubes, is, *a cloud.*
Nudus, a, um, *naked.*
Nugæ, ārum, *trifles.*
Nullus, a, um, *no, none.*
Numa, æ, *King of Rome.*
Numen, ĭnis, *a Deity.*
Nummus, i, *money.*
Nutrio, 4, *to nourish.*

O

O, interj. *O!*
Obitus, ûs, *death.*
Obsequium, i, *complaisance.*
Occido, 3, *to set.*
Occīdo, 3. *to kill.*
Occulto, 1, *to hide.*
Oculus, i, *an eye.*
Occurro, 3, *to meet.*
Odi, def. *to hate.*
Odium, i, *hatred.*
Offendo, 3, *to offend.*
Omnis, e, *all.*
Onus, ĕris, *a burden.*
Opes, um, *riches.*
Opis, is, *assistance.*
Oppidum, i, *a town.*
Optimus, a, um, sup. *best.*
Opus, ĕris, *a work.*
Opus, ûnd. *need.*
Orior, 4, *to arise.*
Orno, 1, *to adorn.*
Orpheus, i, *an ancient Musician.*
Oro, 1, *to pray.*
Os, ossis, *a bone.*
Os, ōris, *mouth, face.*
Otium, i, *idleness.*
Ovis, is, *a sheep.*

P

Pallesco, 3, *to grow pale.*
Pallor, ōris, *paleness.*
Pan, ānis, *a rural God.*
Pando, 3, *to open.*
Panis, is, *bread.*
Par, păris, *equal.*
Parens, entis, *a parent.*
Pareo, 2, *to obey.*
Paries, ĕtis, *a wall.*
Pario, 3, *to produce.*
Paro, 1, *to prepare.*
Pars, artis, *a part.*
Parsimōnia, æ, *œconomy.*

Parturio, 4, *to bring forth.*
Parvus, a, um, *little.*
Parùm, adv. *little.*
Pascor, 3, *to feed.*
Pastor, ōris, *a shepherd.*
Pater, tris, *a father.*
Paternus, a, um, *paternal.*
Patior, 3, *to suffer.*
Patria, æ, *our country.*
Patulus, a, um, *spreading.*
Paucus, a, um, *few.*
Pauper, ĕris, *poor.*
Pauperies, ēi, *poverty.*
Paupertas, ātis, *poverty.*
Pax, ācis, *peace.*
Peccātum, i, *sin.*
Pecco, 1, *to sin.*
Pecto, 3, *to comb.*
Pectus, ŏris, *a breast.*
Pecūnia, æ, *money.*
Pejor, us, *worse.*
Pelagus, i, *the sea.*
Pendeo, 2, *to hang.*
Penelope, Greek, *wife of Ulysses.*
Per, prep. *through.*
Perambulo, 1, *to walk through.*
Percoquo, 3, *to ripen.*
Percutio, 3, *to strike.*
Perdo, 3, *to lose.*
Perdūco, 3, *to lead.*
Pereo, irreg. *to perish.*
Permūto, 1, *to barter.*
Perniciōsus, a, um, *pernicious.*
Persa, æ, *a Persian.*
Persequor, 3, *to pursue.*
Persicus, a, um, *Persian.*
Pes, ĕdis, *a foot.*
Peto, 3, *to seek.*
Pietas, ātis, *piety.*
Pignus, ŏris, *a pledge.*
Pingo, 3, *to paint.*
Pinus, i, ûs, *a pine, fir.*
Piscātor, ōris, *a fisherman.*
Piscis, is, *a fish.*
Pius, a, um, *pious.*
Phaeton, ontis, *son of Phœbus.*
Philippus, i, *King of Macedon.*
Philomēla, æ, *a nightingale.*
Phœbus, i, *the God of the Sun.*
Placeo, 2, *to please.*
Placidus, a, um, *gentle.*
Plaustrum, i, *a waggon.*
Plausus, ûs, *applause.*
Plenus, a, um, *full.*
Ploro, 1, *to lament.*
Plurimùm, adv. *most.*
Plus, ūris, *more.*
Pluvia, æ, *rain.*
Poēma, ătis, *a poem.*
Pœna, æ, *a punishment.*
Poēta, æ, *a poet.*
Polluo, 3, *to pollute.*
Pompeius, i, *a Roman chief.*
Pomum, i, *an apple.*
Pondus, ĕris, *a weight.*
Pono, 3, *to place, to build.*
Populus, i, *a poplar.*
Porta, æ, *a gate.*
Posco, 3, *to require.*
Possum, irreg. *to be able.*
Post, prep. *after.*
Potentia, æ, *power.*
Potior, us, *better.*
Præbeo, 2, *to furnish.*
Præditus, a, um, *endowed.*
Prælium, i, *a battle.*
Præmium, i, *a reward.*

Præstantior, us, *more excellent.*
Præstat, imp. *it is better.*
Præsto, 1, *to excel.*
Prætereo, irreg. *to pass.*
Præteritus, a, um, *past.*
Pratum, i, *a meadow.*
Precis, def. *prayer.*
Premo, 3, *to press.*
Pretium, i, *price.*
Primus, a, um, *first.*
Pro, prep. *for.*
Procreo, 1, *to produce.*
Prodo, 3, *to betray.*
Profānus, a, um, *profane.*
Profectò, adv. *truly.*
Promissum, i, *a promise.*
Promo, 3, *to bring forth.*
Propè, prep. *near.*
Prosper, ĕra, erum, *prosperous.*
Prosum, irr. *to profit.*
Providentia, æ, *Providence.*
Proximus, a, um, superl. *the nearest.*
Prudens, entis, *prudent.*
Prudentia, æ, *knowledge.*
Pudor, ōris, *modesty.*
Puer, ĕri, *a boy.*
Pugna, æ, *a battle.*
Pulcher, chra, chrum, *beautiful.*
Punio, 4, *to punish.*
Puto, 1, *to think.*

Q

Quæro, 3, *to seek.*
Quàm, conj. *than, as, how.*
Quando, adv. *when.*
Quantum, adv. *as much as.*
Quatio, 3, *to shake.*
Quatuor, undec. *four.*
Que, conj. *and.*
Quercus, ûs, *an oak.*
Questus, ûs, *complaint.*
Qui, quæ, quod, *who, which.*
Quies, ētis, *rest.*
Quinque, undecl. *five.*
Quis, quæ, quid, *who, what.*
Quisque, quæque, quidque, *every one.*
Quò, adv. *whither.*
Quoque, adv. *also.*
Quot, undecl. *as many.*
Quotus, a, um, *how many.*

R

Ramus, i, *a bough.*
Rapio, 3, *to take away.*
Raró, adv. *seldom.*
Rarus, a, um, *scarce.*
Ratio, ōnis, *reason.*
Recīdo, 3, *to cut off.*
Recipio, 3, *to receive.*
Recludo, 3, *to open.*
Rectè, adv. *rightly.*
Rector, ōris, *the ruler.*
Rectum, i, *right.*
Redeo, irreg. *to return.*
Reddo, 3, *to restore, to return.*
Reduco, 3, *to bring back.*
Reficio, 3, *to repair.*
Regīna, æ, *a Queen.*
Regnum, i, *a reign, a kingdom.*
Rego, 3, *to rule.*
Regulus, i, *a Roman General.*
Repentè, adv. *suddenly.*
Requiesco, 3, *to rest.*
Res, rĕi, *a thing.*
Responsum, i, *an answer.*
Rete, tis, *a net.*
Retrò, adv. *back.*

'Reverentia, æ, *reverence.*
Revereor, 2, *to reverence.*
Rex, rēgis, *a King.*
Rideo, 2, *to laugh.*
Ridiculus, a, um, *ridiculous.*
Rigo, 1, *to water.*
Rivus, i, *a stream.*
Roma, æ, *a city in Italy.*
Romānus, a, um, *Roman.*
Romulus, i, *the first King of Rome.*
Rosa, æ, *a rose.*
Ruo, 3, *to perish, to rush.*
Rus, ūris, *the country.*
Rustĭcus, i, *a countryman.*

S

Sæpè adv. *often.*
Sagitta, æ, *an arrow.*
Salio, 4, *to leap.*
Salus, ūtis, *health, safety.*
Salutāris, e, *wholesome.*
Sanus, a, um, *sound.*
Sapiens, entis, *wise.*
Sapientia, æ, *wisdom.*
Sapio, 3, *to be wise.*
Sat, adv. *enough.*
Satis, adv. *enough.*
Saxum, i, *a stone.*
Scabies, ēi, *infection.*
Scando, 3, *to climb.*
Scelestus, a, um, *wicked.*
Scientia, æ, *science, knowledge.*
Scio, 4, *to know.*
Scipio, ōnis, *a Roman General.*
Scribo, 3, *to write.*
Scytha, æ, *a Scythian.*
Seco, 1, *to cut.*
Secundus, a, um, *prosperous.*
Sed, conj. *but.*
Sedeo, 2, *to sit.*
Sedes, is, *a seat.*
Seges, ĕtis, *a corn-field.*
Semel, adv. *once.*
Semīramis, is, *Queen of Babylon.*
Semper, adv. *always.*
Senātor, ōris, *a senator.*
Senecta, æ, *old age.*
Senectus, ūtis, *old age.*
Sensus, ûs, *a sense.*
Sententia, æ, *an opinion.*
Sepulcrum, i, *a tomb.*
Sequor, 3, *to follow.*
Serēnus, a, um, *fair.*
Servio, 4, *to serve.*
Servitus, ūtis, *slavery.*
Servo, 1, *to preserve.*
Si, conj. *if.*
Sic, conj. *so, thus.*
Sidus, ĕris, *a star.*
Signum, i, *a sign.*
Silentium, i, *silence.*
Simillĭmus, a, um, superl. *most like.*
Similis, e, *like.*
Sincērus, a, um, *sincere.*
Sine, prep. *without.*
Sino, 3, *to suffer.*
Siren, ēnis, *a Siren.*
Sol, ōlis, *the sun.*
Solātium, i, *comfort.*
Solicitūdo, ĭnis, *care.*
Solvo, 3, *to loosen, to pay.*
Solùm, adv. *alone, only.*
Solum, i, *the soil.*
Solus, a, um, *alone.*
Somnus, i, *sleep.*
Sono, 1, *to sound.*

Soror, ōris, *a sister.*
Spargo, 3, *to scatter.*
Species, ēi, *the appearance.*
Specto, 1, *to behold.*
Speculātor, ōris, *a spy.*
Sperno, 3, *to despise.*
Spero, 1, *to hope.*
Spes, ĕi, *hope.*
Spina, æ, *a thorn.*
Spinētum, i, *a brake.*
Spiritus, ûs, *a spirit.*
Splendeo, 2, *to shine.*
Splendor, ōris, *splendor.*
Stella, æ, *a star.*
Sto, 1, *to stand.*
Studeo, 2, *to study.*
Studium, i, *desire, study.*
Stultitia, æ, *folly.*
Stultus, a, um, *fool, foolish.*
Suavis, e, *sweet.*
Sub, prep. *under.*
Succēdo, 3, *to succeed.*
Succus, i, *juice.*
Sui, *of himself, of herself.*
Sum, *to be.*
Summa, æ, *the sum.*
Summus, a, um, superl. *highest.*
Supervolo, 1, *to fly over.*
Surgo, 3, *to rise.*
Suus, a, um, *his, her, its.*
Sylla, æ, *a Roman chief.*
Sylva, æ, *a wood.*

T

Taceo, 2, *to be silent.*
Tacitus, a, um, *silent.*
Tam, conj. *as, as much.*
Tango, 3, *to touch.*
Tantalus, i, *King of Lydia.*
Tarquinius, i, *King of Rome.*
Taurus, i, *a bull.*
Tecum, *with thee.*
Tegmen, ĭnis, *a covering.*
Tego, 3, *to cover.*
Tellus, ūris, *the earth.*
Tempestas, ātis, *a storm.*
Tempus, ŏris, *time.*
Tendo, 3, *to stretch.*
Teneo, 2, *to hold.*
Tener, ĕra, ĕrum, *tender.*
Terra, æ, *the earth.*
Terreo, 2, *to frighten.*
Testis, is, *a witness.*
Thesaurus, i, *a treasure.*
Timeo, 2, *to fear.*
Timor, ōris, *fear.*
Tollo, 3, *to take away.*
Torridus, a, um, *burning.*
Torvus, a, um, *grim.*
Tot, undecl. *so many.*
Totus, a, um, *the whole.*
Trado, 3, *to deliver.*
Traho, 3, *to draw.*
Trans, prep. *beyond.*
Tremebundus, a, um, *trembling.*
Tres, ia, *three.*
Tridens, entis, *a trident.*
Tristitia, æ, *sorrow.*
Troja, æ, *a city in Asia.*
Trojānus, a, um, *Trojan.*
Tu, tui, *thou.*
Tum, adv. *then*; if two, the first is *both*, the second *and.*
Tumidus, a, um, *swelling.*
Tumulus, i, *a tomb.*
Turgidus, a, um, *swelling.*
Turpissimus, a, um, superl. *most base.*
Tutissimus, a, um, superl. *safest.*

Tutus, a, um, *safe.*
Tuus, a, um, *thy, your.*

U

Ubi, adv. *where.*
Ulmus, i, *an elm.*
Ultimus, a, um, *last.*
Ulysses, is, *King of Ithaca.*
Umbra, æ, *a shade.*
Unquam, adv. *ever.*
Unus, a, um, *one.*
Urbs, is, *a city.*
Uro, 3, *to burn.*
Usus, ûs, *use.*
Ut, conj. *that.*
Uva, æ, *a grape.*
Uxor, ōris, *a wife.*

V

Vacca, æ, *a cow.*
Vaco, 1, *to be free from.*
Vacuus, a, um, *empty.*
Vagus, a, um, *wandering.*
Valeo, 2, *to be well.*
Varius, a, um, *different.*
Vectīgal, ālis, *a revenue.*
Veho, 3, *to carry.*
Velox, ōcis, *swift.*
Velum, i, *a sail.*
Venēnum, i, *poison.*
Venia, æ, *pardon.*
Venio, 4, *to come.*
Venor, 1, *to hunt.*
Venter, tris, *the belly.*
Ventus, i, *the wind.*
Venus, ĕris, *the Goddess of love.*
Ver, ēris, *spring.*
Verbum, i, *a word.*
Verecundia, æ, *bashfulness.*
Veritas, ātis, *truth.*
Verto, 3, *to turn.*
Verus, a, um, *true.*
Vester, tra, trum, *your.*
Vestīgium, i, *a footstep.*
Veto, 1, *to forbid.*
Vetus, ĕris, *old.*
Vexo, 1, *to vex.*
Via, æ, *a way.*
Viātor, ōris, *a traveller.*
Vicissitūdo, ĭnis, *a change.*
Victima, æ, *a victim.*
Victoria, æ, *a victory.*
Video, 2, *to see.*
Vilis, e, *cheap.*
Villa, æ, *a country house.*
Vinco, [illegible] *conquer.*
Vinculum, i, *a chain.*
Vinum, i, *wine.*
Vir, ĭri, *a man.*
Vireo, 2, *to be green.*
Vires, virium, *strength.*
Virgilius, i, *a Latin Poet.*
Viridis, e, *green.*
Virtus, ūtis, *virtue.*
Vis, is, *violence.*
Vita, æ, *life.*
Vitiosus, a, um, *vicious.*
Vitis, is, *a vine.*
Vitium, i, *a vice.*
Vito, 1, *to avoid.*
Vivo, 3, *to live.*
Volo, irreg. *to be willing.*
Volo, 1, *to fly.*
Volvo, 3, *to roll.*
Voluptas, ātis, *pleasure.*
Vulcānus, i, *the God of Fire.*
Vulgus, i, *the vulgar.*
Vulnus, ĕris, *a wound.*
Vultus, ûs, *the countenance.*
Zona, æ, *a zone.*

School-Books

PRINTED AND CORRECTED BY A. J. VALPY.

Those Books edited by A. J. Valpy, for Schools, are marked with E.

E. BROTIER'S TACITUS, which combines the advantages of the Paris and Edinburgh Editions, with a Selection of Notes from all the Commentators on TACITUS, subsequent to the Edinburgh Edition: the Literaria Notitia and Politica are also added; the French passages are translated, and the Roman Money turned into English. 5 Vols. 8vo. Pr. in boards, 4*l.* 4*s.* A few on writing paper at 6*l.* 6*s.*

THE ELEMENTS OF GREEK GRAMMAR: With Notes for the use of those, who have made some Progress in the Language. Third Edition. Price 6*s.* 6*d.* bds.
By R. VALPY, D. D. F. A. S.

DELECTUS SENTENTIARUM GRÆCARUM. Ad Usum Tironum Accommodatus, cum Notulis et Lexico. By THE SAME. Price 3*s.*

THE ELEMENTS OF LATIN GRAMMAR; with Notes for the use of those, who have made some Progress in the Language. Ninth Edition. By THE SAME. Price 2*s.* 6*d.* bound.

A NEW LATIN VOCABULARY, Adapted to the best Lat. Grammars; with Tables of Numerical Letters, English and Latin Abbreviations, and the value of Roman and Grecian Coins. Fourth Edition. Price 2*s.* bound. By THE SAME.

FIRST EXERCISES; To be translated into Latin, with familiar Explanations. *Third Edition.* By THE SAME. Price 1*s.* 6*d.*

LATIN DIALOGUES, Collected from the best Latin Writers. By THE SAME. *Third Edition.* Price 2*s.*

PRINCIPIA OFFICIORUM, HISTORIÆ ET GEOGRAPHIÆ; E. Cicerone, Plinio Secundo, Justino, Cæsare, &c. excerpta. *Second Ed.* Price 3*s.* 6*d.* bound. By THE SAME.

1813

AN ADDRESS FROM A CLERGYMAN TO HIS PARISHIONERS. Third Edition. By The Same. Pr. 3s. 6d. Fine Paper 5s. bds.

POETICAL CHRONOLOGY OF ANCIENT AND ENGLISH HISTORY; With Historical and Explanatory Notes. Sixth Edition. Pr. 2s. bds. By THE SAME.

ELEGANTIÆ LATINÆ; or Rules and Exercises, illustrative of Elegant Latin Style. Intended for the use of the middle and higher Classes of Grammar Schools.

By the Rev. EDWARD VALPY, B. D.

Third Edition. Improved and made easier. Price 4s. 6d. bound. A general List of Phrases, and an Index are also added. A Key to the Latin may be had by a *written* application to the printer. Pr. 2s. sewn; corrected to 3rd. Edition.

E. EPISTOLÆ M. T. CICERONIS; In Usum Scholarum excerptæ. *Second Edit.* Pr. 2s. bound.

E. EPITOME SACRÆ HISTORIÆ, In Usum Scholarum. *Second Edit.* Price 2s. bound.

No. XIV. of the CLASSICAL JOURNAL contains the *most complete* list of words abbreviated in the *Latin* Language, that has ever yet been published. Pr. 6s.

E. ELEMENTS OF MYTHOLOGY; Or an easy and concise History of the Pagan Deities. Intended to enable the Young Reader to understand the ancient Writers of Greece and Rome. *Second Edit.* Price 2s.

E. CORNELII NEPOTIS Excellentium Imperatorum VITÆ, ad fidem exemplorum denuo castigatæ. *Edit. Sextadecima.* Price 3s.

THE FIRST RUDIMENTS OF GENERAL GRAMMAR applicable to all Languages; comprised in Twelve Elementary Lessons; particularly calculated for the instruction of Children, and adapted to the Abbé Gaultier's method of teaching; with Three Analytical Tables. Pr. 3s. 6d. bound.

By D. St. QUENTIN, M. A.

THE THREE ANALYTICAL TABLES, on boards, containing the six first Lessons, pr. 2s. 6d., and a box of Descriptive Counters, Pr. 10s. 6d. and Cards of Exercises, Pr. 1s.

John H

Jan...

Bot U

Janary